

Bijlagen Onderzoeksrapport (deel 1)

“Steunpuntfuncties op een zorgboerderij”



Projectleden : Jacqueline Kuipers, 255956 (Bestuurskunde)
: Karlijn Eissens, 310587 (Verpleegkunde)
: Martina Veenstra, 299442 (Verpleegkunde)
Opdrachtgever : Philien Blok, USUS Concepts
Begeleiders : Wik Blok en Jinne Woudwijk

Hanzehogeschool Groningen, januari 2009

Inhoudsopgave

Bijlage 1: Plan Van Aanpak	4
Inhoudsopgave	5
Inleiding	6
Projectdefinitie	9
Projectactiviteiten	11
Projectgrenzen	12
De producten.....	13
Kwaliteit.....	14
Projectorganisatie, organogram en afspraken.....	15
Planning	16
Kosten en baten.....	17
Risico's	18
Bronnenlijst en definities.....	19
Nawoord.....	22
BIJLAGE PLANNING.....	22
Bijlage 2: Onderzoeksvoorstel	23
Inleiding	25
Literatuur	27
Methoden.....	29
<i>Interview (woon)zorgboerderijen</i>	<i>29</i>
<i>Enquête (woon)zorgboerderijen</i>	<i>29</i>
<i>Interview omgeving (leefbaarheid)</i>	<i>30</i>
<i>Expertinterview omgeving (leefbaarheid platteland).....</i>	<i>30</i>
<i>Brainstorm</i>	<i>31</i>
<i>Expertinterview n.a.v. financiële en wettelijke kaders zorgboerderijen (tenminste 2 á 3)</i>	<i>31</i>
Verwachte resultaten.....	32
Discussie	33
Referenties	34
Bijlagen	35
Bijlage 3: Deelvragen.....	36
Bijlage 4: Alle omgevingsinterviews en de conclusie hiervan	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Samenvatting en conclusie omgeving interviews Anderen.....	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Samenvatting en conclusie omgeving interviews Vriescheloo	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Samenvatting en conclusie omgeving interviews Adorp	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 5: Expertinterviews	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
Bijlage 6: Uitslagen brainstormsessie	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Bijlage 7: Enquetes..... Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Bijlage 8: Mijn gemak, Unive Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Bijlage 9: SPSS, complete antwoordenlijst + conclusie Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.

Bijlage 1: Plan Van Aanpak

USUS Concepts; steunpuntfuncties van (woon)zorgboerderijen

‘Zorgboerderij....zorg dat je erbij komt!!!’



Projectleden : Jacqueline Kuipers (Bestuurskunde)
: Karlijn Eissens (Verpleegkunde)
: Martina Veenstra (Verpleegkunde)
Opdrachtgevers : Philien Blok, USUS Concepts
Begeleiders : Wik Blok en Jinne Woudwijk

Hanzehogeschool Groningen oktober '08
Conceptversie 1.7

Inhoudsopgave

Inleiding	6
Projectdefinitie	9
Projectactiviteiten	11
Projectgrenzen	12
De producten.....	13
Kwaliteit.....	14
Projectorganisatie, organogram en afspraken.....	15
Planning	16
Kosten en baten.....	17
Risico's	18
Bronnenlijst en definities.....	19
Nawoord	22
BIJLAGE PLANNING	22

Inleiding

Komende periode gaan wij als projectgroep onderzoek doen naar de mogelijke steunpuntfuncties voor een (woon)zorgboerderij. Hierbij wordt een rapportage gemaakt waar de uitkomsten en alle toegevoegde materialen in worden beschreven. Dit zal uiteindelijk gepresenteerd worden aan de opdrachtgever en andere genodigden waaronder Roeg en Roem. Zij zijn een projectbureau die de leefbaarheid op het gebied van vernieuwing van wijk en dorp willen stimuleren.

Voor u ligt ons plan van aanpak. In dit plan van aanpak staat precies beschreven hoe wij de komende periode bezig zullen gaan met dit project.

De volgende punten komen naar voren:

- Achtergrond
- Projectdefinitie
- Projectactiviteiten
- Projectgrenzen
- De producten
- Kwaliteit
- Projectorganisatie
- Planning
- Kosten, baten en vergoedingen
- Risico's
- Bronnen en definitie begrippen

Het doel van dit plan van aanpak is het duidelijk maken waar wij de komende periode mee aan de gang gaan. Ook wordt dit plan van aanpak gebruikt voor de planning en richtlijnen.

Karlijn
Jacqueline
Martina

Achtergrond

Usus Concepts is een expertisecentrum voor R&D (Research & Development) en innovatie met als doel het ontwikkelen van nieuwe concepten, vernieuwende combinaties van (bestaande) elementen en innoverende ideeën gericht op het verhogen van de kwaliteit en kwantiteit van wonen, welzijn en zorg.¹

In het Atelier werken studenten vanuit meerdere disciplines aan opdrachten van externe opdrachtgevers op het snijvlak van welzijn, zorg, techniek en bouw. Studenten worden begeleid door docenten vanuit de opleidingen (Bouwkunde, Human Technology, Verpleegkunde, Communicatie, Bestuurskunde en Facility Management). Daarnaast wordt de expertise van professionals uit het werkveld gebruikt. Het Atelier is in die zin een werkveld waar kruisbestuiving tussen disciplines en tussen School en praktijk, student en professional uitgangspunt en voorwaarde is.² De begeleiding die we gedurende ons project ontvangen, bestaat uit Wik Blok en Jinne Woudwijk. De eindverantwoordelijke van ons project is Philien Blok, zij heeft voorheen bij USUS Concepts gewerkt en leidt daarom deze opdracht.

Op dit moment verdwijnen voorzieningen als winkels, bankfilialen e.d. van het platteland. Zelfs grote thuiszorginstellingen overwegen zich terug te trekken van het platteland. Ook de huisarts is vaak afwezig in de directe woonomgeving. Voor jonge gezinnen kan het platteland daarom minder aantrekkelijk worden. Bovendien zijn ouderen die op het platteland wonen steeds meer genoodzaakt om naar de stad te trekken. Dit in verband met het verdwijnen van allerlei plattelandsvoorzieningen.

Ook het openbaar vervoer op het platteland is de laatste jaren terug genomen. Plattelanders zijn meer en vaker gebruik gaan maken van de auto en minder van het openbaar vervoer.

Niet alleen volwassenen en ouderen, ook jongeren zijn voor dagelijkse activiteiten in toenemende mate afhankelijk van vervoer per auto. Vervoersarmoede op het platteland heeft vooral betrekking op de groep ouderen zonder rijbewijs. Zij zijn in toenemende mate aangewezen op familie en vrienden of op de 'regiotaxi'. Hieruit valt te concluderen dat de leefbaarheid van het platteland afneemt.

Tegelijkertijd zijn er steeds meer agrarische bedrijven beschikbaar doordat er sprake kan zijn van schaalvergroting van boerderijen en dat er geen opvolgers zijn om de boerderijen over te nemen. Hierdoor komen boerderijen leeg te staan.³

Ook qua economische wet- en regelgeving is het niet makkelijk om een agrarisch bedrijf draaiende te houden. De aantrekkelijkheid van het runnen van een agrarisch bedrijf neemt hierdoor af. Tegenwoordig zoeken steeds meer agrariërs een oplossing om hun bedrijf draaiende te houden.

Agrarische bedrijven worden niet meer (alleen) gebruikt voor de landbouw en kunnen een andere functie krijgen. Één van de opties is een (woon)zorgboerderij.

Een (woon)zorgboerderij is een agrarisch bedrijf waar mensen met een zorgvraag een passende dagbesteding kunnen vinden of kunnen bijdragen aan de productie op het bedrijf. Daarnaast kan de functie van wonen ook op een zorgboerderij worden toegepast en kan 24-uursopvang geboden worden of de functie van wonen

Er kunnen diverse soorten doelgroepen op een (woon)zorgboerderij terecht, de begeleiding en ondersteuning worden daarbij speciaal op de desbetreffende doelgroep afgestemd.

Je kunt hierbij denken aan de volgende cliëntgroepen:

- (Dementerende) ouderen
- Psychiatrische patiënten

¹ <http://www.ususconcepts.nl>

² <http://www.hanze.nl>

³ <http://www.scp.nl>

- (Kinderen)(volwassenen)(ouderen) met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking
- Ex gedetineerden
- (Ex) verslaafden
- Jongeren die onder jeugdzorg vallen
- Werklozen (arbeidsre-integratie)

Daarnaast kan een (woon)zorgboerderij verschillende zorgfuncties uitoefenen. Zorgfuncties zijn activiteiten die op een (woon)zorgboerderij aan specifieke soorten cliëntgroepen worden aangeboden.

Voorbeelden van zorgfuncties die hierbij aan bod komen:

- Logeren/vakantieopvang
- Wonen
- Dagbesteding
- Leer/werktrajecten
- Re-integratietrajecten⁴

De manier waarop boerderijen agrarische activiteiten en zorgactiviteiten combineren verschillen onderling veel van elkaar.

De ene (woon)zorgboerderij houdt zich bijvoorbeeld alleen bezig met vee bestaande uit grootvee (koeien, paarden) en kleinvee zoals konijnen, katten en kippen. Andere (woon)zorgboerderijen laten hun cliënten in de moestuin werken, de groenten worden dan deels verkocht of voor eigen gebruik gebruikt. Zo zijn er nog tal van voorbeelden te noemen, waarbij iedere (woon)zorgboerderij op verschillende dagdelen geopend is en daarbij ondersteuning/begeleiding aan cliënten biedt. Kortom een (woon)zorgboerderij is een breed begrip dat op verschillende manieren geïnterpreteerd kan worden.

Het belang van het onderzoek is als volgt: USUS Concepts besluit of de uitkomst van het onderzoeksrapport gebruikt wordt voor advisering en eventueel voor vervolgonderzoek aan woningcorporaties/projectontwikkelaars wordt aangeboden. Deze belanghebbenden worden om de volgende redenen hierbij betrokken:

- 1) Er achter komen of in een leegstaande boerderij eventueel een steunpunt kan worden ontwikkeld
- 2) Bestaande (woon)zorgboerderijen of uitbreiding hiervan met steunpuntfuncties kunnen worden voorzien om zo de leefbaarheid van een gebied te stimuleren.

Onderzoek zal uiteindelijk uit moeten wijzen welke voordelen dit voor hen op zou kunnen leveren.

Wij, als studenten van het atelier, helpen Usus Concepts dus bij het onderzoek op grond van de volgende punten:

- Plan van aanpak.
- Onderzoeksrapport met de onderzoeksresultaten en de conclusies die getrokken kunnen worden naar aanleiding van de onderzoeken.
- Praktische handreikingen die gebruikt kunnen worden bij de ontwikkeling van plattelandsservicepunten naar aanleiding van bovenstaande punten.
- Een bijeenkomst voor potentiële initiatiefnemers (particulier of instellingen) waar de uitkomsten worden gepresenteerd.
- Tot een oplossing komen om voor ouderen en jonge gezinnen het platteland aantrekkelijk te maken door de leefbaarheid in een gebied te optimaliseren (ondanks de vergroening/vergrijzing).

⁴ www.passiflorahoeve.nl

Projectdefinitie

Doelstelling

"Het doel is om voor (potentiële) (woon)zorgboerderijen te onderzoeken welke (innovatieve) (woon-, welzijn- en zorg-)functies, gebaseerd op de behoeften van de (directe) omgeving en de doelgroepen, kunnen worden toegevoegd, waarmee de (woon)zorgboerderij kan dienen als steunpunt voor bewoners in de directe omgeving.

Dit om zo de (woon)zorgboerderijen solider in de markt te positioneren, een gezonde financiële basis te geven en in te spelen op de behoeften van de omgeving."

Probleemstelling

Het ontbreken van inzicht en tijd bij (woon)zorgboerderijen om tot de juiste voor de omgeving haalbare rendabele steunpuntfuncties te komen.

Hoofdvraag

Welke rendabele (innovatieve) (woon-, welzijn- en zorg)steunpuntfuncties kun je toevoegen aan (potentiële) (woon)zorgboerderijen, gebaseerd op de behoeften van de directe omgeving?

Deelvragen

Indien er later nog relevante deelvragen naar voren komen zullen wij deze meenemen naar het onderzoeksvoorstel en deze zullen nader tijdens ons onderzoek worden uitgewerkt.

Algemeen

- Wat is een (woon)zorgboerderij?
- Wat wordt verstaan onder een steunpuntfunctie?
- Welke soorten zorgboerderijen zijn er en welke functies kunnen ze hebben?
- Welke zorgvragers kunnen op een (woon)zorgboerderij ontvangen worden?
- Wat zijn woon, welzijn en zorgfuncties?

Omgevingsanalyse

- Wat wordt verstaan onder de omgeving van een (woon)zorgboerderij?
- Wat wordt er onder een leefbare omgeving verstaan?
- Hoe groot kan het bereik van een steunpuntfunctie van een (woon)zorgboerderij zijn (reikwijdte, draagvlak en drempelwaarde)?
- Hoe kan een steunpuntfunctie de leefbaarheid op het platteland ondersteunen?
- Wat zijn de wensen en behoeften van de omgeving van een (woon)zorgboerderij?
- Welke factoren zijn van belang in de omgeving en op de (woon)zorgboerderij zelf om een steunpunt te creëren?

Financiële, maatschappelijke en wettelijke kaders

- Hoe kan een steunpunt financieel rendabel zijn?
- Hoe kan een steunpunt gefinancierd worden?
- Welke wet- en regelgeving komen hierbij aan de orde?
- Welke (lokale) maatschappelijke ontwikkelingen spelen in op steunpuntfuncties van (woon)zorgboerderijen?

Waarom dit project?

Er is veel vraag naar uitbreiding van nevenfuncties in de agrarische sector⁵. Steeds meer agrariërs kiezen ervoor om hun boerderij te gebruiken voor andere aspecten zoals een (woon)zorgboerderij. Ook worden er tegenwoordig veel leegstaande boerderijen opgekocht door woningcorporaties om er een (woon)zorgboerderij van te maken.

Woningcorporaties, maar ook zorginstellingen krijgen regelmatig leegkomende agrarische bedrijfspanden aangeboden. Een woningcorporatie/zorginstelling kijkt of zij een functie kunnen geven aan zo'n bedrijfspand. Het ontwikkelen van een (woon)zorgboerderij is niet hun primaire doel maar met name het ontwikkelen van een steunpuntfunctie is in hun belang.

De mogelijkheden voor uitbreiding van de nevenfuncties zijn moeilijk toe te passen en of te oriënteren in de praktijk.

Een overkoepelende instantie kan de boerderijen sturen richting mogelijkheden/oplossingen voor de eventuele uitbreiding van nevenfuncties.

Door een handreiking te maken, die van toepassing is op de (woon)zorgboerderijen en de omgeving, is het goed mogelijk dat de agrariërs het uitbreiden van nevenfuncties zelf kunnen.

Hierbij moet gedacht worden aan het LTO (Land- en Tuinbouw Organisatie). De factoren die bij de boerderijen en omgeving spelen, moeten nog in kaart worden gebracht.

⁵ www.landbouwzorg.nl

Projectactiviteiten

- Opstellen plan van aanpak
- Vooronderzoek
- Onderzoeksvoorstel
- Hoofdonderzoek
- Onderzoeksrapportage
- Evt. verdergaand onderzoek en rapportage
- Advies & resultaat
- Communicatieactiviteiten
- Overleg
- Rapportage
- Presentatie

Projectgrenzen

Afbakening van het project

Het project waar wij ons mee bezig houden is door ons vrij in te vullen.

Er wordt uit gegaan van in ieder geval 2-3 bestaande (woon)zorgboerderijen of nog te realiseren (woon)zorgboerderijen waarbij de plannen in een vergevorderd stadium zijn. Deze agrarische bedrijven dienen als casus om aan de hand van de verschillende omstandigheden praktijk gericht aan de opdracht te kunnen werken.

Wat valt er niet onder?

Gewone boerderijen die geen zorgfunctie hebben of in de nabije toekomst krijgen.

Daarnaast is het project over een steunpuntfunctie voor de (woon)zorgboerderij dusdanig afgebakend en de eindproducten zijn duidelijk omschreven dat de kans dermate klein is dat we hiervan af zullen wijken.

Voorwaarden:

- Beschikbaarheid van mensen, hulpmiddelen, budget en informatie
- Toestemming tot locatie- en omgevingsanalyse van de diverse (woon)zorgboerderijen
- Beschikbare informatie van de opdrachtgever

Einddatum:

De onderzoeksperiode duurt tot 16 januari. Dat is ook het moment waarop het projectverslag ingeleverd dient te worden. Daarna volgen twee weken waarin de presentaties zullen plaatsvinden.

De producten

Startproducten

Plan van aanpak
Onderzoeksvoorstel

Tussenproducten

Voorlopig onderzoeksrapport
Voortgangsrapport (2x)
Verslag bezoeken (woon)zorgboerderij
Enquête/interviewopzet
Uitkomsten interviews
Themabijeenkomsten met experts (2x)

Eindproducten

Onderzoeksrapportage
Projectverslag
Afvinklijst keuze(n) steunpuntfunctie (woon)zorgboerderij
Haalbaarheidsstudie steunpuntfuncties voor verschillende soorten (woon)zorgboerderijen in verschillende omstandigheden.

Eindpresentatie
Promotiefilm
Folder

Kwaliteit

- Terugkoppelen van tussenproducten aan “experts”
 - Alle tussentijdse bevindingen voorleggen aan de junioren, senioren (Wik en Jinne) en de externe experts (opdrachtgever Philien).
 - Tussentijdse presentaties plannen om Philien op de hoogte te houden van de vorderingen (zij is namelijk minder vaak aanwezig dan Wik).
- Extern advies
 - Informatie inwinnen van derden. Hierbij kun je denken aan de initiatiefnemers/uitvoerders van (woon)zorgboerderijen of aan gemeentelijke instanties.
- Normen en standaarden
 - Hanteren van kwaliteitseisen.
 - Systematisch onderzoek; gebruik maken van betrouwbare bronnen en gegevens.
 - Gebruik maken van standaarden.
- Software
 - Microsoft Word
 - Microsoft Excel
 - Microsoft PowerPoint
 - Google
 - Microsoft Internet Explorer
 - SPSS
- Projectevaluaties
 - Het plannen van wekelijkse vergadermomenten
 - Feedback aan junioren of andere projectgroepen vragen
- Archiveren en registreren
 - Alle gegevens worden doorgestuurd naar de aangewezen archivaris.
 - Door gemaakte documenten in mappen te archiveren en de gevonden gegevens op surfgroepen te uploaden zijn alle resultaten overzichtelijk voor alle partijen.

Projectorganisatie, organogram en afspraken

Van USUS concepts is Philien Blok de opdrachtgever.

Atelier (AW&O) Wonen en Omgeving/(WWZ) Wonen, Welzijn en Zorg van de Hanzehogeschool Groningen heeft de opdracht aangenomen en uitvoerend zijn Jacqueline Kuipers, Karlijn Eissens, Martina Veenstra en Wouter Erenstein; onder leiding van Wik Blok (projectbegeleider en mede-initiatiefnemer van dit project) en Jinne Woudwijk (senior/projectbegeleider en docent Verpleegkunde van de Hanzehoge school).

- Ziekte en Afwezigheid

Elk groepslid dient op tijd aanwezig te zijn voor besprekingen, indien verhinderd dit graag ruim van te voren te melden aan de voorzitter. Dit dient per mail te gebeuren. Indien dit niet mogelijk is, dan telefonisch contact opnemen met de voorzitter. Wanneer iemand uit de groep afwezig is, dient er onderling afgesproken te worden wie zijn of haar taak overneemt. (zie taakverdeling)

Als iemand zich niet aan de afspraken houdt, moet deze verklaren wat de reden hiervan is. Indien de afwezigheid een bedreiging vormt voor het gehele proces, dient er onderling overleg en duidelijke afspraken gemaakt te worden. Wanneer hier geen oplossing in gevonden kan worden, wordt er contact opgenomen met de senioren.

- Taakverdeling

De taakverdeling geldt voor de hele periode van het project.

- Karlijn: Voorzitter
- Wouter: Onderzoeksleider
- Jacqueline: Contactpersoon (intern en extern)
- Martina: Archivaris/notulist

- Beschikbaarheid

Er wordt gedurende het project volledige inzet van de projectleden verwacht.

Per week worden er afspraken gemaakt over aanwezigheid.

- Bevoegdheden & verantwoordelijkheden

We functioneren als een groep met allemaal dezelfde bevoegdheden en verantwoordelijkheden. Dit gaan we doen door als groep samen te werken en niet individueel een opdracht uit te voeren.

- Planning en terugkoppeling

Er is vooraf een globale planning gemaakt. Per week wordt er naar de planning gekeken en eventueel aangepast. De projectgroep dient zich aan de planning te houden.

- Archivering

Individuele taken moeten volgens afspraak uitgewerkt en ingeleverd worden bij de archivaris/voorzitter

- Communicatieplan

We houden contact via mail en telefoon. Elke week komen wij bijeen in het atelier. Dit gebruiken wij als centrale werkplek. Contact met de externen wordt onderhouden via mail en telefoon. Dit is de taak van onze contactpersoon. De voorzitter regelt vergaderingen/bijeenkomsten tussen groepsleden en externen.

Planning

Week 39 22/9 -28/9	Maken PVA Opdracht verhelderen Plannen bezoek (woon)zorgboerderijen	Week 48 24/11- 30/11	Uitkomsten gebiedsonderzoek, informatie en deelvragen uitwerken Voorbereiden expertmeeting
Week 40 29/9- 5/10	Maken PVA Opdracht verhelderen Bezoek (woon)zorgboerderijen (3) Presentatie concept PvA, feedback ander projectgroepje Deelvragen verzinnen/ (verdelen)	Week 49 1/12- 7/12	Afronden rapport, inleiding, voorwoord, conclusie enz. schrijven
Week 41 6/10- 12/10	Maken PVA Opdracht verhelderen Opstellen onderzoeksvoorstel Deelvragen verzinnen/ (verdelen) Informatie uitzoeken over vraag/aanbod en steunfuncties van diverse (woon)zorgboerderijen	Week 50 8/12- 14/12	Tussenoverleg <u>Philien</u> en Wik concept presenteren+ feedback verwerken Expertmeeting Afronden rapport, inleiding, voorwoord, conclusie enz. schrijven Procesverslagen schrijven
Week 42 13/10- 19/10	Opstellen onderzoeksvoorstel Uitwerken interview, eisen Gebiedsonderzoek steunpuntfuncties; <i>interviews afleggen in de omgeving</i> Uitwerken verkregen deelvragen/informatie Deelvragen verzinnen/ (verdelen) Informatie uitzoeken over vraag/aanbod en steunfuncties van diverse (woon)zorgboerderijen Voorbereiden expertmeeting	Week 51 15/12- 21/12	Afronden rapport, inleiding, voorwoord, conclusie enz. schrijven Procesverslagen schrijven Eindproduct af + inleveren bij ander projectgroepje +feedback vragen
Week 43 20/10- 26/10	Herfstvakantie Gebiedsonderzoek steunpuntfuncties; <i>interviews afleggen in de omgeving</i> Voorbereiden expertmeeting Informatie uitzoeken over vraag/aanbod en steunfuncties van diverse (woon)zorgboerderijen	Week 52 en week 1 22/12-4/1	Kerstvakantie Eindproduct af + inleveren bij ander projectgroepje +feedback vragen Bijstellen eindproduct
Week 44 27/10- 2/11	Gebiedsonderzoek steunpuntfuncties; <i>interviews afleggen in de omgeving</i> Uitkomsten gebiedsonderzoek, informatie en deelvragen uitwerken Onderzoek financiële zijde (woon)zorgboerderij	Week 2 5/1-11/1	Bijstellen eindproduct
Week 45 3/11- 9/11	Tussenoverleg <u>Philien</u> en Wik concept presenteren+feedback verwerken Expertmeeting Uitkomsten gebiedsonderzoek, informatie en deelvragen uitwerken Onderzoek financiële zijde (woon)zorgboerderij Afspraak maken gemeentehuis	Week 3 12/1-18/1	Inleveren eindproduct (uiterlijk 16 januari) Presentatie (PowerPoint) in elkaar zetten
Week 46 10/11- 16/11	Uitkomsten gebiedsonderzoek, informatie en deelvragen uitwerken Bezoek gemeentehuis	Week 4/5 19/1- 1/2	Eindpresentaties (Philien en Wik aanwezig)
Week 47 17/11- 23/11	Uitkomsten gebiedsonderzoek, informatie en deelvragen uitwerken Voorbereiden expertmeeting	Week 6 2/2- 8/2	Evaluatie Herkansing

Wik wekelijks op de hoogte stellen van de vorderingen via overleg en/of mail.
Daarnaast vergadert de projectgroep wekelijks.

Kosten en baten

Kosten

- Mensuren 40 uur per persoon per week als uitgangspunt. Wanneer nodig meer inzet
- Kosten voor het aanvragen van documenten/rapporten
- Drukkosten (kleurafdrukken)
- Reiskosten
- Onvoorziene kosten

Indien kosten worden gemaakt, zal dit in overleg gaan met de opdrachtgever en het atelier.

Wij kunnen bij het organiseren van themabijeenkomsten een financiële vergoeding ontvangen.

Baten

- Leeropbrengsten, competenties en opdoen van ervaring, ook in elkaars disciplines.
- Loopbaangericht

Door samen te werken met verschillende disciplines verbreden wij onze kennis en krijgen wij meer inzicht in andere disciplines. Dit is een goede basis voor de arbeidsmarkt en eventuele vervolgopleiding.

Risico's

Interne risico's:

Onhaalbaarheid in tijd, geld en menskracht

- Door een reële planning te maken en deze wekelijks bij te houden en eventueel wijzigingen in aanbrengen kan het voorkomen worden dat we in tijdnood komen.
- In geval van onomkeerbare tijdnood het project afmaken tot een bepaald punt dat andere onderzoekers het weer op kunnen pakken, uiteraard in overleg met opdrachtgever. Eventueel kan onderzoek minder uitgediept worden, of het werk beter verdeeld worden.
- Eventuele kosten worden verdeeld onder de groepsleden of in overleg met de opdrachtgever verrekend.
- Bij gebrek aan menskracht wordt de opdracht ingekort om dit op te heffen.
- Wanneer door omstandigheden de deadline in gevaar komt dit bespreken met de opdrachtgevers en een oplossing hiervoor vinden.

Onvoldoende kennis, ervaring en motivatie

- Hanzehogeschool en het Atelier kennen vele experts van verschillende disciplines, deze kunnen geraadpleegd worden, of eventueel kan een expert gevraagd/uitgenodigd worden, dit in overleg met opdrachtgever. Ook internet of een bibliotheek kan dienst doen.
- Ervaring opdoen, dus tijd investeren in de relevante ervaringen.
- Bij gebrek aan motivatie van een groepslid zullen we dit gezamenlijk met diegene bespreekbaar maken. Bij geen verbetering zullen we dit bespreken met een senior en in het uiterste geval uitsluiting tot verdere deelname aan het project van het desbetreffende groepslid.

Onvoldoende begeleiding

- Wanneer blijkt dat er onvoldoende begeleiding is, vroegtijdig melden en actie nemen naar de senioren en/of opdrachtgevers.

Onvoldoende samenwerking

- Wanneer blijkt dat er onvoldoende samenwerking is wordt dit besproken binnen de groep. Dit sluiten we uit door veel samen te werken en niet individueel aan het werk te gaan.
- Een rustig overleg plegen waar alles geuit kan worden om zo een beeld te krijgen van de onderlinge samenwerkingsproblemen. Indien dit niet werkt kan uiteraard begeleiding geraadpleegd worden.

Onervarenheid bij planning

- Door de planning wekelijks bij te werken waar dat nodig is zijn achterstanden te voorkomen.

Externe risico's

Onvoldoende medewerking van organisaties

- Wanneer de begeleiding door de organisatie niet correct of niet naar wens verloopt, zullen we in overleg met een senior bespreken wat er verbeterd zou moeten worden.

Onduidelijke projectgrenzen

- De projectgrenzen zijn duidelijk aangegeven in het projectplan, wanneer er onduidelikheden zijn opgetreden zal dit tijdig aangegeven moeten worden. De grenzen zullen dan gewijzigd of aangepast worden.

Wijzigingen in samenstelling groep

- Als de samenstelling gewijzigd wordt, dan zal de inhoud van het project opdracht gewijzigd worden.

Bronnenlijst en definities

Bronnenlijst

Websites:

USUS Concepts: <http://www.ususconcepts.nl/>

Boerderij tijdschrift: <http://www.boerderij.nl/>

Dossier Verbrede landbouw: <http://www.agriholland.nl/dossiers/verbredelandbouw/home.html>

Project: De empirie van de verbrede landbouw

<http://www.onderzoekinformatie.nl/nl/oi/nod/onderzoek/OND1321151/>

Verbrede landbouw: http://www.lto.nl/nl/5140815-Verbrede_landbouw.html

Project: Ketenversterking verbrede landbouw

<http://www.narcis.info/research/RecordID/OND1321141/Language/nl/;jsessionid=xg9kix6sbyx>

Kansen in verbrede landbouw:

<http://www.gibogroep.nl/AGRO/Kanseninverbredelandbouw/tabid/1697/Default.aspx>

Model, maar fout in website:

<http://www.ruimtemonitor.nl/content/compendium.aspx?pid=34&id=3751&themeld=-1>

Artikel: Verbrede landbouw niet populair: <http://www.agd.nl/1055408/Nieuws/Artikel/Verbrede-landbouw-niet-populair.htm>

Van idee tot uitvoering:

<http://www.ltonoordadvies.nl/Landbouw/Bedrijfsontwikkeling/VerbredeLandbouw/tabid/255/language/nl-NL/Default.aspx>

Plattelandorganisaties voor versterking verbrede landbouw

http://www.hetInvloket.nl/portal/page?_pageid=116,1641053&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_news_item_id=21092

Artikel: Kansenscanner verbrede landbouw helpt ondernemers:

http://www.noordtopics.nl/business/2007_02_12-4.shtm

Definitie: Verbrede landbouw: <http://www.encyclo.nl/begrip/verbrede%20landbouw>

Verbrede landbouw in Amstelland en Vechtstreek

http://www.ltonoord.nl/nl/25222685-%5BLink_page%5D.html?location=111900717162725,10001951

Werkplaats Philiën (deels) overgenomen door Roeg en Roem.

www.werkplaatsgroningen.nl, www.roegenroem.nl

Buurtsupers voor mensen met een beperking: www.supportenco.nl

Particulier initiatief waar jongeren met autisme begeleid worden: www.stichtingdroomkinderen.nl

Steunstees Oost-Groningen: www.steunstee.nl

Project in Friesland: www.skewiel-trynwalden.nl/

Artikel die 2 concepten met elkaar vergelijkt

<http://www.kenniscentrumwonzorg.nl/doc/woonzorgzones/Wonen%20in%20een%20dorp%20met%20zorg.pdf>

www.zorgboeren.nl

[http://www.passiflorahoeve.nl/\(woon\)zorgboerderij.php](http://www.passiflorahoeve.nl/(woon)zorgboerderij.php)

<http://www.scp.nl/publicaties/persberichten/9037702295.shtml>

<http://www.hanze.nl/home/Schools/Academie+voor+Architectuur+Bouwkunde+Civiele+Techniek/Opleidingen/Minor/Atelier+Wonen+Welzijn+en+Zorg>

Definities

INHOUDELIJK

(woon)zorgboerderij: 'Een agrarisch bedrijf waar mensen met een zorg- of hulpvraag een waardevolle dagtaak vinden.' (zie achtergrond)

www.zorgboeren.nl

Steunpuntfunctie: 'Een organisatie of instantie die aan een bepaald deel van het culturele landschap ondersteuning verleent. Een steunpunt werkt autonoom, als tussenpersoon en katalysator tussen beleid en werkveld (artiest, organisatie, vereniging, ...).'

<http://www.fov.be/IMG/doc/begrippenlijst>

Zorgvragers: 'Verzamelnaam/ andere naam voor cliënten en patiënten'

<http://www.encyclo.nl/begrip/zorgvragers>

Verbrede landbouw: 'Het ontplooiën van activiteiten op een agrarisch bouwblok, die ruimtelijk inpasbaar zijn en verbonden zijn aan de bestaande en te behouden agrarische bedrijfsvoering.'

<http://www.brabant.nl/upload/documentatie>

Platteland: 'Buiten de steden gelegen land'

<http://www.vandale.nl/vandale/opzoeken/woordenboek/?zoekwoord=platteland>

Landbouw: 'De wetenschap of kunst van het bewerken van de grond, het oogsten van gewassen en het fokken van vee.'

<http://www.aat-ned.nl/wwwopac.exe?databa>

Agrarische sector: 'Onderdeel van het economische leven door middel van landbouw, industrie en dienstverlening.'

<http://www.vandale.nl/vandale/opzoeken/woordenboek/?zoekwoord=sector>

Vergrijzing: 'De stijging van de gemiddelde leeftijd'

<http://www.vandale.nl/vandale/opzoeken/woordenboek/?zoekwoord=vergrijzing>

Ontgroening: 'vergrijzing, veroudering van de bevolking; relatieve afname van het aantal jongeren en toename van het aandeel ouderen in de bevolking.' <http://www.bisonline.be/main/bronnenboek>

Omgeving: Streek/regio waar de (woon)zorgboerderij zich begeeft. Omgeving voor de mensen waarin de (woon)zorgboerderij goed te bereiken is.

Staatsbosbeheer: 'Beheervorm die erop gericht is zich te integreren op verschillende functies van het bos.'

<http://www.staatsbosbeheer.nl/>

Landschapsbeheer: 'Alle beschermende maatregelen om verdere achteruitgang van natuur en landschap te voorkomen en de ruimtelijke kwaliteit te verhogen.'

<http://www.encyclo.nl/begrip/Landschapsbeheer>

Diversificering: Verbreding/verspreiding in algemene zin.

OMGEVINGSVERZORGING

Dagbesteding: Door middel van activiteiten/bezigheden de cliënten op de (woon)zorgboerderij bezig houden.

Behoeften: Verlangen naar iets wat een mens nodig heeft.

Draagvlak: 'bewoners van een bepaald gebied die gezamenlijk de mogelijke klantenkring vormen'. (Ondersteuning van een groepering).

<http://www.encyclo.nl/begrip/draagvlak>

Drempelwaarde: minimaal aantal zorgvragers/omwonenden om te kunnen bestaan.

Voorzieningen met een laag draagvlak en een lage drempelwaarde kom je vaker tegen dan voorzieningen met een hoge drempelwaarde.

Reikwijdte: maximale afstand die mensen willen reizen om van een voorziening gebruik te maken.

<http://64.233.183.104/search?q=cache:hVRBa173KjAJ:www.scholieren.com/werkstukken/27796+draagvlak+en+reikwijdte&hl=nl&ct=clnk&cd=1&gl=nl>

ALGEMEEN

Doelgroep: 'Een groep van mogelijke afnemers/cliënten waarop een organisatie zich richt.'

<http://www.encyclo.nl>

WELZIJN

Zorg: Aandacht/verzorging geven aan mensen (zieken) die dat nodig hebben.

Wonen: Op een eigen plek verblijven, huisvesting.

Innovatie: Alle activiteiten die gericht zijn op vernieuwing in een bedrijf.

Innovaties kunnen zowel technologisch als niet-technologisch van aard zijn. Bij technologische innovatie gaat het om het vernieuwen dan wel sterk verbeteren van producten of diensten of de processen waarmee producten en diensten worden voortgebracht. Van niet-technologise innovatie is bijvoorbeeld sprake bij vernieuwingen in de organisatie.

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/methoden/be>

Archivaris: Beheer van documenten.

Rendabiliteit: 'de verhouding tussen een inkomen (winst) en het vermogen dat dit inkomen heeft verdiend.'<http://www.encyclo.nl/begrip/Rendabiliteit>

Financieel rendabel: Winst makend

Economie: 'de wetenschap die de mens bestudeert in zijn streven zijn behoeften te bevredigen met schaarse alternatief aanwendbare middelen.'

<http://www.encyclo.nl/begrip/%20%20Economie>

Risicospreiding: De risico's verspreiden waardoor de kans kleiner is op problemen/escalaties cq van bestaande faciliteiten gebruik maken (buren/materialen).

Nawoord

Vanuit het Atelier hebben we de opdracht gekregen om ons verder te verdiepen in de zorgfuncties van bestaande en leegstaande (woon)zorgboerderijen. Hiervoor hebben we alvast de nodige literatuurstudie gedaan en contact gelegd met de opdrachtgever (-s) van USUS concepts.

Ook hebben we afspraken gemaakt om bestaande (woon)zorgboerderijen te bezichtigen.

Dit omdat sommigen van ons nog geen goed beeld van een (woon)zorgboerderij hadden, op deze manier wilden we onduidelijkheid voorkomen. Bovendien is het natuurlijk erg interessant om vanuit verschillende perspectieven naar de woon, welzijn en zorgfuncties van een (woon)zorgboerderij te kijken.

Met dit plan van aanpak hopen we onze gezamenlijke gedachtegang duidelijk op papier te hebben gezet. Natuurlijk hopen we ook een fijne en leerzame periode tegemoet te gaan waarbij onze samenwerking naar wens verloopt.

Bijlage 2: Onderzoeksvoorstel

Steunpuntfuncties van zorgboerderijen



Projectleden : Jacqueline Kuipers (Bestuurskunde)
: Karlijn Eissens (Verpleegkunde)
: Martina Veenstra (Verpleegkunde)
Opdrachtgevers : Philien Blok, USUS Concepts
Begeleiders : Wik Blok en Jinne Woudwijk

Hanzehogeschool Groningen, 11 oktober 2008

Inhoudsopgave

Inleiding	25
Literatuur	27
Methoden	29
Verwachtte resultaten.....	32
Discussie	33
Referenties	34
Bijlagen	35

Inleiding

Boerderijen zijn al lang te vinden op het Nederlandse platteland. Boerderijen werden meestal gebruikt voor agriculturele redenen oftewel landbouw. Dit was nodig voor voedselvoorziening. Tegenwoordig is de agriculturele sector in Nederland minder in trek en verstedelijking viert hoogtij. Dit leidt tot leegstaande boerderijen die alsnog gebruikt kunnen worden, zij het voor landbouw dan wel andere functies, bijvoorbeeld woonboerderijen en zorgboerderijen. Op zorgboerderijen kunnen zorgvragers een dagbesteding krijgen afgeleid van de originele bestemming van de boerderij, namelijk land- en tuinbouw. (Woon)zorgboerderijen zijn afhankelijk van PGB, fondsen en in de toekomst zorgzwaartepakketten. De problematiek van de vergrijzing en de ontgroening op het platteland kunnen een bijdrage leveren aan het creëren van voldoende steunpuntfuncties, deze spelen in op de factoren die de problematiek in leven houden. Door op de behoeften van de omgeving te anticiperen met steunpunten kan het platteland aantrekkelijker worden gemaakt. Deze steunpunten situeren in een zorgboerderij, om zo voor deze instelling meer financiën te genereren, lijkt een ideaal. Echter, de zorgboerderijen en hun zorg vragen dusdanig veel van de eigenaar/werknemers dat het moeilijk is om nog nieuwe functies te ontwikkelen, laat staan realiseren zonder ontwikkelplan. Op basis van dit gedachtegoed zijn de volgende hoofd- en deelvragen ontstaan:

Doelstelling:

"Het doel is om voor (potentiële) (woon)zorgboerderijen te onderzoeken welke (innovatieve) (woon-, welzijn- en zorg-)functies, gebaseerd op de behoeften van de (directe) omgeving en de doelgroepen, kunnen worden toegevoegd, waarmee de (woon)zorgboerderij kan dienen als steunpunt voor bewoners in de directe omgeving.

Dit om zo de (woon)zorgboerderijen solider in de markt te positioneren, een gezonde financiële basis te geven en in te spelen op de behoeften van de omgeving."

Hoofdvraag:

Welke rendabele (innovatieve) (woon-, welzijn- en zorg)steunpuntfuncties kun je toevoegen aan (potentiële) (woon)zorgboerderijen, gebaseerd op de behoeften van de directe omgeving?

Deelvragen in categorieën:

Algemeen

- Wat is een (woon)zorgboerderij?
- Wat wordt verstaan onder een steunpuntfunctie?
- Welke soorten zorgboerderijen zijn er en welke functies kunnen ze hebben?
- Welke zorgvragers kunnen op een (woon)zorgboerderij ontvangen worden?
- Wat zijn woon, welzijn en zorgfuncties?

Omgevingsanalyse

- Wat is de omgeving van een (woon)zorgboerderij?
- Wat wordt er onder een leefbare omgeving verstaan?
- Hoe groot kan het bereik van een steunpuntfunctie van een (woon)zorgboerderij zijn (reikwijdte, draagvlak en drempelwaarde)?
- Hoe kan een steunpuntfunctie de leefbaarheid op het platteland ondersteunen?
- Wat zijn de wensen en behoeften van de omgeving van een (woon)zorgboerderij?
- Welke factoren zijn van belang in de omgeving en op de (woon)zorgboerderij zelf om een steunpunt te creëren?

Financiële, maatschappelijke en wettelijke kaders

- Hoe kan een steunpunt financieel rendabel zijn?
- Hoe kan een steunpunt gefinancierd worden?
- Welke wet- en regelgeving komen hierbij aan de orde?
- Welke (lokale) maatschappelijke ontwikkelingen spelen in op steunpuntfuncties van (woon)zorgboerderijen?

Literatuur

Algemene literatuurstudies

- Baarda, D.B., Goede, M.P.M. de, Teunissen, J., Basisboek Kwalitatief Onderzoek. Uitgeverij Stenfert Kroese, tweede geheel herziene druk, Groningen, 2005.
- Baarda, D.B., Goede, M.P.M. de, Basisboek Methoden en Technieken. Uitgeverij Wolters-Noordhoff, vierde geheel herziene druk, Groningen, 2006.

Doel van het gebruik van deze boeken:

Deze boeken gebruiken wij voor degelijk kwalitatief onderzoek.

Diverse artikelen over zorgboerderijen

Deelvragen die al beantwoordt kunnen worden met literatuurstudies...

- Wat is een zorgboerderij?
- Wat wordt verstaan onder een steunpuntfunctie?
- Welke soorten zorgboerderijen zijn er en welke functies kunnen ze hebben?
- Welke zorgvragers kunnen op een zorgboerderij ontvangen worden?
- Wat wordt er onder een leefbare omgeving verstaan?

Verslaglegging van vooronderzoek.

Voor aanvang van het officiële onderzoek, hebben we eind september een aantal zorgboerderijen bezocht om zo onze kennis betreft zorgboerderijen te verbreden. We hebben een drietal zorgboerderijen bezocht, dit zijn de volgende:

1: Filadelfia zorgboerderij Kardinge

2: Hoeve Paradij Aduard

3: De Wiershoeck

Over elke (woon)zorgboerderij gaan we in het kort een stukje vertellen.

Filadelfia Zorgboerderij:

De Filadelfia zorgboerderij ligt in een natuurgebied, dicht tegen de stad Groningen aan. De zorgboerderij biedt dagbesteding aan mensen met een licht tot matig verstandelijke beperking, contactstoornis, psychische stoornis, niet aangeboren hersenletsel of andere arbeidsbeperking vanaf de leeftijd van 16 jaar, voor zowel mannen als vrouwen die ondersteunende of activerende begeleiding nodig hebben. De zorgboerderij biedt dagbesteding aan, waarbij werken centraal staat. De deelnemers worden dan ook beschouwd als medewerkers. Zij verrichten op de boerderij een grote variëteit aan zinvolle activiteiten zoals de verzorging van dieren, het beheren van een imkerij en houtkloverij, het opzetten en onderhouden van de moestuin en siertuin. Het werk van de zorgaanbieder vloeit voort uit de Christelijke geloofsovertuiging. De zorgboerderij is in 2005 opgericht.

Hoeve Paradij Aduard

Hoeve Paradij is een zorgboerderij vlak buiten de stad Groningen. De zorgboerderij biedt mensen (jonger dan 18 jaar) met een verstandelijke, sociale of psychische beperking een zinvolle en gevarieerde dagbesteding. Daarnaast bieden ze kinderen met een beperking ook de mogelijkheid om te komen logeren in de weekenden of schoolvakanties. De zorgvragers krijgen hierbij professionele ondersteuning en begeleiding op maat, in een sociale en christelijke omgeving. Deze zorgboerderij is overigens begin 2008 opgericht.

De Wiershoeck

De Wiershoeck bevindt zich in de stad Groningen, in hart van de wijk Beyum.

Het is een vrijwilligersbedrijf en heeft als doelstelling mensen vanuit verschillende achtergronden een zinvolle tijdsbesteding te bieden met behulp van het werkaanbod op de boerderij. Er zijn snijbloemen-, groenten- en siertuinen. De tuinen worden zonder kunstmest en bestrijdingsmiddelen onderhouden. Er worden veel boeketten gemaakt van mei tot november en die worden vanuit de boerderij, maar ook via andere afnemers, verkocht. In de herfst worden de bloemen die speciaal voor het drogen geselecteerd zijn in allerlei bijzondere kransen verwerkt. Eigenlijk komt het er op neer dat de Wiershoeck arbeidsre-integratie aan mensen met een beperking biedt, om hen weer in contact met de samenleving te brengen. De zorgboerderij is in 1981 opgericht.

Wat wordt verstaan onder `leefbaarheid` door USUS? (5 Zuilen voor leefbaarheid)

Een leefbare omgeving staat voor een omgeving waar leven mogelijk is.

Onder leven worden alle onderdelen van het menselijk bestaan verstaan, bijvoorbeeld de primaire behoeften van de mens. Maar ook de secundaire en tertiaire (luxe). Deze kunnen bestaan uit materiële dingen (landschap, huisvesting, omgeving, natuurschoon, schone lucht, vers water, gas, elektra e. d.) als wel uit immateriële dingen (service, gevoel, netwerken, mobiliteit, zorg, vastigheid, solidariteit, persoonlijke ontwikkeling e.d.). Al deze behoeften vallen te clusteren. Door Wik Blok is ons een presentatie uitgereikt van Mario Kieft van 3 oktober 2008 waar "Quality of life" wordt verdeeld over 5 zuilen, deze zuilen staan voor:

- Huisvesting
- Sociaal netwerk
- Gezondheid
- Veiligheid
- Werk en inkomen

Methoden

Interview (woon)zorgboerderijen

Doelgroep

Eigenaren/beheerders (woon)zorgboerderijen en indien mogelijk de “zorgvragers”.

Materiaal

Interview (Topics/Vragen)

Schrijfmateriaal

Voicerecorder

Procedure

Met ten minste 3 eigenaren/beheerders wordt afgesproken waar en wanneer het interview gaat plaatsvinden. Tijdens de ontmoeting stellen de onderzoekers zich voor. Van tevoren wordt afgesproken wat de voorwaarden zijn qua anonimiteit en bekendheid. Het interview wordt gehouden door minimaal twee onderzoekers. De één houdt verbaal het interview, de ander noteert en neemt het gesprek op nadat de voorwaarden zijn besproken. Er mag worden afgeweken van het onderwerp. Het doel is om het gesprek binnen 60 minuten af te ronden. Er kan ook met de eigenaar/beheerder worden afgesproken om het korter/langer te doen. Er kunnen ook vervolgspraken worden gemaakt ter verdieping van het besprokene.

Enquête (woon)zorgboerderijen

Doelgroep

Ten minste 50 (woon)zorgboerderijen.

Materiaal

Enquête

Internet (e-mail)

SPSS

Procedure

Er wordt een maillijst gemaakt van ten minste 50 (woon)zorgboerderijen. Aan deze (woon)zorgboerderijen wordt een email gestuurd met een verzoek de enquête uit de bijlage in te vullen. De resultaten zullen per termijn worden verwacht indien de (woon)zorgboerderij betrokken wil worden bij het onderzoek.

Interview omgeving (leefbaarheid)

Doelgroep

De doelgroep bestaat uit mensen woonachtig in de plattelandsomgeving. De mensen moeten uit verschillende milieus komen om zo tot de meest uiteenlopende opinie van leefbaarheid te meten. Ook moet er verschil zijn in leefbaarheid op de plekken waar de respondenten uit de doelgroep wonen.

Materiaal

Meetinstrument 1: Interview met open vragen

Schrijfmateriaal

Opnamemateriaal

Procedure

De respondenten worden uitgenodigd voor een gesprek, het liefst bij hen thuis, dit mag ook elders (bijvoorbeeld tijdens een wandeling in de buurt) of op een plek door hen bepaald.

Het gesprek wordt daar geopend en er wordt objectief geïnformeerd naar de opinie van de leefbaarheid op het platteland, dit hoeft niet vergeleken te worden met het stadsleven.

Het gesprek wordt opgenomen en er zullen door de onderzoekers aantekeningen worden gemaakt over dit gesprek. (Bijvoorbeeld over dingen die niet op de geluidsopnameapparatuur komt te staan.) Ook zullen de dag, tijd, locatie en weersomstandigheden worden vermeld. Achteraf zal het gehele gesprek nageluisterd worden en de relevante stukken worden geselecteerd en genoteerd als resultaat, eventueel kan hier een conclusie uit worden getrokken. De bewoner blijft anoniem.

Expertinterview omgeving (leefbaarheid platteland)

Expert(s) (tenminste 2 á 3)

Expert(s) op het gebied van landbouw en platteland en (eventueel) diens leefbaarheid.

Materiaal

Topicslist

Schrijfmateriaal

Voicerecorder

Procedure

De expert zal worden uitgenodigd ter informatie en advies over/voor de leefbaarheid op/van het platteland. Het gesprek wordt opgenomen m.b.v. een voicerecorder en er zullen door de onderzoekers aantekeningen worden gemaakt over dit gesprek. Het gesprek is open en informatief. Indien gewenst wordt niet de naam, enkel de functie van de persoon beschreven in de rapportage. Uiteraard wordt ook verteld dat de tape alleen gebruikt wordt voor de verwerking van de gegevens en dat deze later zal worden vernietigd.

De te hanteren procedure voor het uitvoeren van onderzoek is vergelijkbaar met het vorige stukje "interview omgeving".

Brainstorm

Onderwerp

Welke steunpuntfuncties kunnen aan een zorgboerderij worden toegevoegd?

Materiaal

Whiteboard

Schrijfmateriaal

Procedure

Er zullen exploratieve brainstormsessies worden gehouden met studenten van het Atelier.

Expertinterview n.a.v. financiële en wettelijke kaders zorgboerderijen (tenminste 2 á 3)

Expert

Een expert op het gebied van financiën en overheidsgerelateerde budgetten rondom zorgboerderijen. Je kunt hierbij denken aan de wethouder of plaatselijk belang.

Materiaal

Topicslist

Schrijfmateriaal

Voicerecorder

Procedure

Een expert zal worden uitgenodigd voor een gesprek over financiën en overheidsgerelateerde budgetten. De onderzoeker is van tevoren ingelezen in de situatie.

Verwachtte resultaten

Naar aanleiding van de door ons gekozen onderzoeksmethoden, hopen we in deze paragraaf antwoord te geven op de beoogde resultaten die we hiervan verwachten.

We gaan als groep de volgende methoden hanteren om uiteindelijk de hoofdvraag te beantwoorden en tot een algemene handreiking te komen ter ondersteuning van de zorgboerderijen:

Vergelijkend onderzoek: Naar aanleiding van het vergelijkende onderzoek tussen bestaande voorzieningen en het plaatsen van steunpuntfuncties naar soort, verwachten we een grote verscheidenheid van nieuwe informatie aan te treffen. Ons doel is om die informatie te verwerken in een algemene handreiking.

Enquête: Verwacht wordt waar bij zorgboeren de grootste behoefte ligt op gebied van zorgboerderijen. Ook de opinie van het huidige zal worden genoteerd bij de behoefte. De knelpunten van het huidige dagelijkse plattelandleven worden inzichtelijk.

(Expert)interview: We verwachten aan de hand van de gegeven informatie van experts, genoeg bruikbare informatie te krijgen met betrekking tot ons onderzoek. Hiermee kunnen we dan vervolgens tot de juiste conclusies komen om ons onderzoek te leiden.

Brainstorm: We hopen dat er met behulp van de brainstorm vernieuwde ideeën ontstaan, waardoor we gedurende ons onderzoek in de juiste richting worden geholpen.

Trendwatching: Doordat de PGB binnenkort vervangen wordt door “zorg zwaartepakketten”, brengt dat met zich mee dat de gehele financiering zal veranderen. We verwachten door alvorens de trends te onderzoeken, antwoord te krijgen op welke veranderingen dit voor de maatschappij oplevert.

Er wordt in ons onderzoek onderscheid gemaakt tussen kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Kwalitatief onderzoek hebben we gebruikt om meer inzicht te verkrijgen in de gedachten en gevoelens van de ondervraagden. Daarnaast hebben we ook gebruik gemaakt van kwantitatief onderzoek. Door middel van enquêtes hebben we getracht de huidige situatie en ontwikkelingen te kunnen tellen om zo onze hypothese te toetsen.

Door kwantitatief en kwalitatief onderzoek onder de onderzoekspopulatie uit te voeren, willen we ervoor zorgen dat we de hoofdvraag van ons project kunnen beantwoorden. We leveren hieraan een bijdrage door verschillende onderzoeksmethoden toe te passen en deze op een betrouwbare manier uit te voeren.

Wij streven ernaar om het onderzoek zo valide mogelijk te laten verlopen door gebruik te maken van betrouwbare en recente bronnen. De bronnen die we hierbij gebruiken zijn onder andere:

- Journalistieke bronnen zoals kranten, tijdschriften en websites
- Onderzoeksrapporten en gegevens van onderzoeksbureaus

Verder hebben we voor het uitvoeren van ons onderzoek gebruik gemaakt van vakliteratuur. Het boek “Deskresearch, op zoek naar informatie uit bestaand materiaal” heeft ons hierbij geholpen. Daarnaast hebben we ook de hulp van een aantal van de experts ingeschakeld.

Discussie

Er is draagvlak en bekendheid nodig voor/over zorgboerderijen en de toekomst van deze ontwikkeling(en). Dit onderzoek draagt bij aan een solide samenleving en ondersteuning van verschillende doelgroepen. Het onderzoek wordt in de herfst en winter afgenomen, de respondenten kunnen hierdoor minder gemotiveerd zijn. Het tijdsbestek voor dit onderzoek is een klein half jaar. Het onderzoek wordt afgenomen via een schoolinstantie. Het zou kunnen dat schoolgerelateerde problemen het onderzoek vertragen.

Referenties

Websites:

Verkregen op 23 september 2008:

USUS Concepts: <http://www.ususconcepts.nl/>

Boerderij tijdschrift: <http://www.boerderij.nl/>

Dossier Verbrede landbouw: <http://www.agriholland.nl/dossiers/verbredelandbouw/home.html>

Project: De empirie van de verbrede landbouw:

<http://www.onderzoekinformatie.nl/nl/oi/nod/onderzoek/OND1321151/>

Verbrede landbouw: http://www.lto.nl/nl/5140815-Verbrede_landbouw.html

Verkregen op 25 september 2008:

Project: Ketenversterking verbrede landbouw:

<http://www.narcis.info/research/RecordID/OND1321141/Language/nl/?jsessionid=xg9kix6sbyx>

Kansen in verbrede landbouw:

<http://www.gibogroep.nl/AGRO/Kanseninverbredelandbouw/tabid/1697/Default.aspx>

Model, maar fout in website:

<http://www.ruimtemonitor.nl/content/compendium.aspx?pid=34&id=3751&themeld=-1>

Artikel: Verbrede landbouw niet populair: <http://www.agd.nl/1055408/Nieuws/Artikel/Verbrede-landbouw-niet-populair.htm>

Werkplaats Philien (deels) overgenomen door Roeg en Roem: www.werkplaatsgroningen.nl,
www.roegenroem.nl

Verkregen op 3 oktober 2008:

Van idee tot uitvoering:

<http://www.ltonoordadvies.nl/Landbouw/Bedrijfsontwikkeling/VerbredeLandbouw/tabid/255/language/nl-NL/Default.aspx>

Plattelandsorganisaties voor versterking verbrede landbouw:

http://www.hetInvloket.nl/portal/page?_pageid=116,1641053&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_news_item_id=21092

Artikel: Kansenscanner verbrede landbouw helpt ondernemers:

http://www.noordtopics.nl/business/2007_02_12-4.shtm

Verkregen op 8 oktober 2008:

Definitie: Verbrede landbouw: <http://www.encyclo.nl/begrip/verbrede%20landbouw>

Verbrede landbouw in Amstelland en Vechtstreek:

http://www.ltonoord.nl/nl/25222685-%5BLink_page%5D.html?location=111900717162725,10001951

Buurtsupers voor mensen met een beperking: www.supportenco.nl

Particulier initiatief waar jongeren met autisme begeleid worden: www.stichtingdroomkinderen.nl

Steunstees Oost-Groningen: www.steunstee.nl

Project in Friesland: www.skewiel-trynwalden.nl/

Verkregen op 9 oktober 2008:

Artikel die 2 concepten met elkaar vergelijkt

<http://www.kenniscentrumwonzorg.nl/doc/woonzorgzones/Wonen%20in%20een%20dorp%20met%20org.pdf>, www.zorgboeren.nl, [http://www.passiflorahoeve.nl/\(woon\)zorgboerderij.php](http://www.passiflorahoeve.nl/(woon)zorgboerderij.php)

<http://www.scp.nl/publicaties/persberichten/9037702295.shtml>

<http://www.hanze.nl/home/Schools/Academie+voor+Architectuur+Bouwkunde+Civiele+Techniek/Opleidingen/Minor/Atelier+Wonen+Welzijn+en+Zorg>

Bijlagen

Literatuurstudie kan bij elke deelvraag gebruikt worden om deze te beantwoorden.

Algemeen

Vragen	Methoden
Wat is een (woon)zorgboerderij?	Interviews
Wat wordt verstaan onder een steunpuntfunctie?	(Expert)interviews
Welke soorten zorgboerderijen zijn er en welke functies kunnen ze hebben?	Interview, enquête
Welke zorgvragers kunnen op een (woon)zorgboerderij ontvangen worden?	Enquête
Wat zijn woon, welzijn en zorgfuncties?	(Expert)interview

Omgevingsanalyse

Vragen	Methoden
Wat is de omgeving van een (woon)zorgboerderij?	(Expert)Interview, enquête
Wat wordt er onder een leefbare omgeving verstaan?	(Expert)analyse, interviews
Hoe groot kan het bereik van een steunpuntfunctie van een (woon)zorgboerderij zijn (reikwijdte, draagvlak en drempelwaarde)?	Enquête, (expert)interviews, vergelijkend onderzoek
Hoe kan een steunpuntfunctie de leefbaarheid op het platteland ondersteunen?	Interviews, vergelijkend onderzoek
Wat zijn de wensen en behoeften van de omgeving van een (woon)zorgboerderij?	Interviews, enquête, eventueel context mapping
Welke factoren zijn van belang in de omgeving en op de (woon)zorgboerderij zelf om een steunpunt te creëren?	Interviews, expertanalyse,

Financiële, maatschappelijke en wettelijke kaders

Hoe kan een steunpunt financieel rendabel zijn?	(Expert)interviews
Hoe kan een steunpunt gefinancierd worden?	(Expert)interviews, enquête
Welke wet- en regelgeving komen hierbij aan de orde?	Interviews
Welke (lokale) maatschappelijke ontwikkelingen spelen in op steunpuntfuncties van (woon)zorgboerderijen?	Trendwatching, interviews

Indicatoren voor moeilijke factoren (bijvoorbeeld leefbaarheid)

Bijlage 3: Deelvragen

- Welke zorgvragers kunnen op een zorgboerderij ontvangen worden?

Het werk op de (woon)zorgboerderij heeft een heilzame invloed en bevordert veranderend gedrag. Dat heeft vooral te maken met het ritme in de seizoenen. Het telkens terugkerende ritme van de natuur waarin de mens moet zaaien, wieden, snoeien en oogsten, heeft een therapeutische werking op de bewoners. Inspanningen hebben resultaat, het doet er toe wat je uitvoert. En dat besef is heilzaam.

Op een (woon)zorgboerderij kunnen diverse soorten doelgroepen terecht. De begeleiding en ondersteuning worden daarbij speciaal op de desbetreffende doelgroep afgestemd. Je kunt hierbij denken aan de volgende cliëntgroepen:

- (Dementerende) ouderen

Op een (woon)zorgboerderij zijn veel activiteiten aanwezig en te organiseren die heel herkenbaar zijn van vroeger. Met name voor oudere mensen met een geheugenstoornis, zijn deze herkenbaar.

Mensen met een geheugenstoornis komen vaak in een sociaal isolement terecht. Door middel van reminiscentie (terug naar het verleden) bloeien deze mensen vaak heel erg op en krijgt men als hulpverlener weer een veel beter contact met deze doelgroep.

Koeien melken, tuin onderhouden, bonen doppen, oude spelletjes, het verzorgen van dieren, schilderen, onderhouden van de boerderij en zijn omgeving, etc.

Dit zijn tal van voorbeelden die passen in de dagbesteding van (dementerende) ouderen.

Bovendien zijn rust, ruimte en frisse buitenlucht ingrediënten die ieder mens goed doet.

- Psychiatrische patiënten

Psychische ziekten/aandoeningen zijn vervelende ziekten die gepaard gaan met een ellenlange behandeling, therapieën en medicatie.

Bij iemand met een psychisch verleden is de kans groot dat diegene altijd achtervolgt wordt door deze ziekte. Daarom is de juiste begeleiding/behandeling hierbij erg van belang.

Een (woon)zorgboerderij kan ook als een soort van therapie gezien worden.

Mensen met een psychiatrische ziekte komen hierheen om tot rust te komen en/of weer te wennen aan de maatschappij door sociale contacten te leggen en de dagelijkse werkzaamheden te doen op de boerderij.

Eigenlijk kan een (woon)zorgboerderij gezien worden als een tussenstap, om terug te gaan in de maatschappij.

- (Kinderen)(volwassenen)(ouderen) met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking

Deze groep is de meest voorkomende groep op een (woon)zorgboerderij. Mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking kunnen op een (woon)zorgboerderij de dagelijkse werkzaamheden uitvoeren. Hierbij valt te denken aan klusjes zoals koken, werken in de winkel, in de tuin (schoffelen, fruit/groente/bloemen plukken, planten, timmeren, etc.), schilderen, dieren voeren, etc. Door deze dagelijkse werkzaamheden te doen kan deze groep leren te reïntegreren in het arbeidsproces en te wennen aan het arbeidsritme.

Ook is het leren samenwerken met andere groepsgenoten voor deze groep belangrijk. Het vinden van ontspanning en jezelf kunnen zijn staan op een (woon)zorgboerderij centraal.

- Ex gedetineerden en (ex) verslaafden

Deze doelgroepen kunnen worden opgevangen op een (woon)zorgboerderij om voorbereid te worden op een terugkeer in de maatschappij.

Veel ex gedetineerden en (ex) verslaafden kampen met psychische problemen. Een goede begeleiding en dagbesteding zijn erg van belang bij deze doelgroepen. Maar ook juist even geen therapie kan voor iemand even een verademing zijn. Op een (woon)zorgboerderij bestaat er de kans om taken te doen waar een eigen verantwoordelijkheid bij zit. Ook bij het ondervinden dat dieren afhankelijk van mensen zijn, de zorg van de mens nodig hebben kan als een openbaring voor deze doelgroep werken.

Een (woon)zorgboerderij kan ook in dit geval gezien worden als een tussenstap naar het sociale leven, de maatschappij.

- Jongeren die onder jeugdzorg vallen

Voor deze doelgroep is een (woon)zorgboerderij een uitlaatklep en een leeromgeving.

Op de (woon)zorgboerderij kan de jeugd leren zorg geven aan de dieren, leren samenwerken, leren omgaan met conflictsituaties, etc.

Een zinvolle dagbesteding is bij deze doelgroep erg van belang. De kinderen hebben structuur nodig en ze moeten hun energie kwijt kunnen.

Ook voor de thuissituatie is het prettig dat deze jongeren terecht kunnen op de (woon)zorgboerderij, dit om de thuissituatie even te ontlasten.

- Werklozen (arbeidsreïntegratie)

Deze doelgroep komt voornamelijk op een (woon)zorgboerderij om weer te kunnen wennen aan het arbeidsritme. De werklozen geen baan in hun vooruitzicht. Door ervaring op te doen op een (woon)zorgboerderij kan iemand die werkloos is sneller aan werk komen.

- **Hoe kan een steunpuntfunctie de leefbaarheid op het platteland ondersteunen?**

Uit het onderzoek blijkt dat een steunpuntfunctie wel degelijk de leefbaarheid op het platteland kan ondersteunen.

Door middel van omgevingsinterviews zijn de bewoners van het platteland ondervraagd wat hij of zij van de (woon)zorgboerderij in de buurt vindt.

Ook is er gevraagd wat voor steunpuntfuncties daar missen en welke men graag zou willen hebben.

Veel gaven als antwoordt op deze vraag dat ze het prettig vonden als er meer gedaan werd in het dorp, zoals een ontmoetingsplek en activiteiten organiseren. De bewoners dachten er zelf aan om de ruimtes op de (woon)zorgboerderijen beter te benutten voor de omgeving. Om op de zorgboerderij verjaardagen te gaan vieren, waar de bewoners/hulpboeren hier misschien een bijdrage bij kunnen leveren. Ook zaten velen te denken om op een zorgboerderij een zorgpunt te creëren. Dit houdt in dat de mensen in de omgeving graag willen dat de huisarts en de apotheek dichterbij in de buurt zijn. Ze gaven als voorbeeld om dan één dag in de week de huisarts en/of apotheek op de zorgboerderij te laten komen zodat mensen daar makkelijker terecht kunnen voor hen nodige zorg en medicijnen.

Een winkeltje blijkt ook een veel genoemd idee te zijn. Mensen in de omgeving van de (woon)zorgboerderij zouden het prettig vinden als er een winkeltje op de zorgboerderij is waar veel voedselproducten maar ook spulletjes/cadeautjes te verkrijgen zijn.

Men is er van overtuigd dat als deze voorzieningen/steunpuntfuncties aanwezig zullen zijn op de (woon)zorgboerderij, dat het platteland wellicht leefbaarder zou worden.

- **Wat zijn de wensen en behoeften van de omgeving van een (woon)zorgboerderij?**

Uit het onderzoek van dit project zal resulteren wat de wensen en behoeften zijn van de omgeving van een (woon)zorgboerderij.

Theorie

Uit een recent onderzoek naar vragen, wensen en behoeften van huidige en toekomstige 65-plussers in de provincie Noord-Brabant zijn de volgende resultaten naar voren gekomen:

Mensen hebben behoefte aan goede en bereikbare vervoersmogelijkheden. Ze willen zich veilig voelen in hun omgeving. Ook hebben ze behoefte aan winkels in de buurt voor hen dagelijkse boodschappen. Ze hebben behoefte aan ontspanning en activiteiten. De toekomstige 65-plussers lieten blijken dat ze graag jong en oud door elkaar willen hebben in hun omgeving, zodat men elkaar kan helpen. Te denken valt aan boodschappen doen voor de ouderen, ouderen laten oppassen op kinderen, etc.

Behoeftes is er aan ontmoetingsplaatsen, de natuurlijke ontmoetingsplaatsen zoals de buurtwinkel verdwijnen steeds meer, dit zou eigenlijk weer terug moeten komen.

Er moeten meer ontmoetingsfuncties komen. Op het platteland zou er in de directe omgeving meer mogelijkheden zijn voor kinderopvang.

Uit onderzoek blijkt dat 95% van de ouderen op het platteland het belangrijk vinden dat er basisvoorzieningen in de buurt zijn. Zoals een brievenbus, huisarts, apotheker, etc.

Ook uit onderzoek blijkt dat 95% van de ouderen op het platteland het belangrijk vinden dat er een bos of park in de buurt is, evenals zitbanken, rustplaatsen, wijkcentrum en een bibliotheek.

Mogelijkheden/voorbeelden voor een leefbaardere omgeving die uit het onderzoek in de provincie Noord-Brabant naar voren zijn gekomen is dat ouderen worden geïnstrueerd in de nieuwe basistechnieken/methoden van tegenwoordig (denk aan computers, Internet, mobiele telefoon, etc) om zo het zelfstandig wonen te verlengen.

Blijven wonen in de eigen vertrouwde omgeving zorgt namelijk voor het overnemen van het sociale netwerk.

Ook zouden sportverenigingen gemotiveerd moeten worden om activiteiten voor ouderen op te zetten.

Onderzoek

Uit het onderzoek van de leefbaarheid op het platteland, m.b.t (woon)zorgboerderijen, is goed op te merken wat de wensen en behoeften van de mensen in de omgeving zijn.

De voorbeelden die hierboven al door andere mensen uit een ander onderzoek zijn genoemd, komen aardig overeen met de resultaten van dit onderzoek.

Wat opvallend is uit de resultaten, dat blijkt dat de mensen tot de leeftijd van ongeveer 65 jaar eigenlijk geen behoefte hebben aan winkels en andere voorzieningen in hun dorp. Ze geven aan dat ze het zo gewend zijn en zich prima redden door met de auto naar de naastgelegen plaatsen te gaan voor boodschappen.

Ze zouden het uiteindelijk wel gemakkelijker vinden.

De 65-plussers geven aan dat ze de voorzieningen in hun dorp heel erg missen. Het wordt steeds moeilijker om boodschappen of andere dingen te halen. Helemaal voor de ouderen die niet meer zo mobiel zijn.

Ook naar de huisarts of apotheek gaan is voor hen een heel geregeld.

Zij gaven aan dat ze graag deze voorzieningen weer terug willen zien in hun dorp.

Veiligheid en gezondheid staan bij de geïnterviewden ook centraal. Tot nu toe blijkt dat iedereen zich erg veilig voelt in zijn of haar omgeving.

Er wordt wel opvallend weinig aan de veiligheid gedaan in de dorpen. Of velen zijn niet op de hoogte van 'veiligheidspreventie voorlichtingen'.

Wat de geïnterviewden ook aangaven, was dat ze graag willen dat er meer georganiseerd wordt in hun dorpen. Meer gezellige bijeenkomsten, (sport)activiteiten, feestjes, verenigingen, etc. Dit geldt zowel voor jongeren als voor ouderen.

De dorpen lopen steeds meer leeg waardoor er ook weinig initiatieven worden genomen tot het opzetten/organiseren van deze dingen.

Een (woon)zorgboerderij zou volgens de geïnterviewden daarin wel wat kunnen betekenen.

Als er iets gebeurt in het dorp zouden de hulpboeren bijvoorbeeld voor de catering kunnen zorgen. Of cake/taarten bakken, etc.

Ook zouden er mogelijke ruimtes/kamers in de zorgboerderij verhuurd/gebruikt kunnen worden voor cursussen en activiteiten.⁶

⁶ <http://www.brabant.nl/upload/documentatie/i/beleidskader%20integraal%20ouderenbeleid%202005.pdf>
<http://www.avans.eu/Docs/lectoren/gerontologie/bestanden%20lujo/week%2011-12/Nieuwe%20generatie%20DEF.pdf>

- **Wat is een (woon)zorgboerderij?**

De agrarische sector heeft de laatste 10 jaar te kampen gehad met een reeks tegenslagen zoals bijvoorbeeld BSE, varkenspest, vogelpest, extreme regenval en extreme droogte. Het gevolg van dit alles is dat het inkomen van de landbouwers fors is gedaald. Agrarische bedrijven verdwenen en kregen steeds meer de functie van (woon)zorgboerderij. In het volgende stukje wordt er over zorgboerderijen gesproken, maar eigenlijk kan overal het woord “woon” voorgezet worden omdat er ook woonzorgboerderijen bestaan.

Zorgboerderijen zijn boerderijen met of zonder agrarische bedrijfstak waar zorg geboden wordt aan mensen met een zorgvraag, dit kan gedurende enkele dagdelen per week bv. van 9.00 tot 15.30.⁷ Daarnaast kan er ook 24-uursopvang geboden worden in de vorm van wonen. Het verschil zit dus in de ondersteuningsvraag van de zorgvragers. Op een zorgboerderij hebben cliënten contact met dieren en/of planten en dragen de verantwoordelijkheid voor hun taken. De kleinschaligheid en de regelmaat van taken kan een duidelijke bijdrage leveren aan een positieve ontwikkeling van de cliënt. Onder de noemer zorgboerderijen tref je een grote diversiteit aan bedrijven, zowel wat betreft het aanbod aan geboden zorg als ook de agrarische kant van het bedrijf. Soms ligt het accent meer op de zorgkant, soms meer op de agrarische kant. Bij de woonzorgboerderij komen de activiteiten sport en recreatie weer meer naar voren.

De laatste jaren is het aantal zorgboerderijen enorm toegenomen. Het is een van de vele veranderingen die binnen de zorg heeft plaats gevonden. De diensten die aan cliënten op een zorgboerderij worden aangeboden, sluiten aan op de wensen en behoeften van de cliënt: waar heeft deze behoefte aan, wat zijn diens mogelijkheden enz. Hieruit valt te concluderen dat er binnen de gezondheidszorg meer aandacht voor *vraaggestuurde zorg* gekomen is.

Het bijzondere van een zorgboerderij is dat de begeleiding en zorgverlening op één en dezelfde plaats wordt aangeboden. De werkzaamheden gebeuren onder begeleiding en op basis van een op de zorgverlener afgestemd begeleidingsplan met bijhorende werkinstructies. Daarin wordt beschreven waar de mogelijkheden van de cliënt liggen en wat hij/zij wil leren.

De wensen van cliënten moeten dus goed passen bij de mogelijkheden die de organisatie biedt. Doordat cliënten werken met planten en/of dieren hebben zij een reëel aandeel in de productie. Mede hierdoor groeit de eigenwaarde van de cliënten en nemen zelfstandigheid en sociale vaardigheden toe. Cliënten hoeven geen kennis of ervaring op het gebied van werken op de zorgboerderij en natuur te hebben. Dit wordt in de loop van de tijd zelf ontwikkeld onder begeleiding. Wel is het van belang om gemotiveerd te zijn en te willen werken aan vooraf gestelde doelen. Deze worden samen bepaald en regelmatig geëvalueerd.

Een zorgboerderij is een gestroomlijnde organisatie. Door de combinatie van taken die op een zorgboerderij worden uitgevoerd, vraagt het opzetten van een zorgboerderij dan ook specifieke deskundigheid. Op een zorgboerderij is de zorgverlener een bepalende spil in de kwaliteit van zorg voor de cliënt. Bij de opstart van een zorgboerderij is het daarom van belang duidelijke kanttekeningen te maken van hoe de organisatie in elkaar steekt.

Daarnaast vervult de zorgverlener en/of begeleider verschillende rollen op een zorgboerderij. Deze rollen zijn als het volgt te omschrijven:

* **Mensbegeleider:** De juiste begeleiding/ondersteuning aan cliënten bieden.

* **Vakmens:** Ervoor zorgen dat gewassen en dieren goed worden verzorgd zodat er voldoende productie van goede kwaliteit kan worden behaald.

* **Ondernemer/Manager:** Ervoor zorgen dat de zorgboerderij (de landbouw- en zorgtak) goed worden gemanaged.

⁷ www.zorgboeren.nl

Geen enkele zorgboerderij is gelijk. Bij de ene zorgboerderij ligt de nadruk meer bij het begeleiden van cliënten en is de landbouwproductie minder van belang.

Bij de andere boerderij kan het net andersom zijn.

Er zijn zorgboerderijen waar de zorgverlener alle drie de rollen vervult en er zijn zorgboerderijen waar men alleen primair verantwoordelijk is voor de landbouwproductie en één of meerdere begeleiders voor de begeleiding van de cliënten.

Het werken met planten en dieren, aandeel hebben in het productieproces en onderdeel vormen van een woon- werkgemeenschap kan de volgende meerwaarden bieden:

- Structuur

De indeling van een werkdag en de koppeling met seizoenen geeft structuur. Het ritme van de natuur biedt vaste, terugkomende werkzaamheden. Ook invloeden van buitenaf zoals het weer, de seizoenen en de veranderingen die plant en dier ondergaan spelen hierin mee. Er moet dus rekening met deze factoren worden gehouden.

- Afwisseling

Omdat bepaalde werkzaamheden seizoensgebonden of weersafhankelijk zijn, biedt dat een wisselend aanbod qua activiteiten. Je kunt hierbij denken aan:

- Contact met planten en dieren; Levenscycli meemaken en daaraan een bijdrage leveren door bv. te oogsten of te zaaien.
- Wat de dieren betreft; geboren worden, verzorgen en ook doodgaan en afscheid nemen horen hierbij. Allerlei soorten gevoelens komen hierbij in actie.

- Zorgen en verzorgen.

Het verzorgen van planten en dieren doet beroep op het hebben van een eigen verantwoordelijkheidsgevoel. Zelf zorgen in plaats van verzorgd worden geeft bevrediging.

- Functioneel en tijdsgebonden werk.

Sommige werkzaamheden moeten op een bepaald moment gebeuren omdat de planten en dieren anders ziek kunnen worden of zelfs daaraan kunnen komen te overlijden. Ze zijn daarom afhankelijk van de verzorging van de cliënt.⁸

⁸ www.land-schap.nl

- **Welke soorten zorgboerderijen zijn er en welke functies kunnen ze hebben?**

Allereerst is het belangrijk om onderscheid tussen de verschillende soorten zorgfuncties te maken, die op een zorgboerderij kunnen worden aangeboden.

Afhankelijk van de ondersteuningsvraag van de cliënt, kan een zorgboerderij die zorg en begeleiding aanbieden waarvoor het zich gespecialiseerd heeft. Er is namelijk veel variatie in organisatie, soort activiteiten, functies en doelgroepen.

Het meest onderscheidende element hierbij is de focus van zorgboerderijen: zijn zij vooral gericht op **productie** (productiegerichte zorgboerderijen) of vooral op **zorg** (zorggerichte zorgboerderijen)?

Productiegerichte zorgboerderijen:

- Groot deel van de inkomsten komt uit productie
- Vrijwel altijd gerund door een boer (en boerin) die ook een groot deel van de begeleiding op zich neemt (nemen)
- Er werken relatief minder cliënten
- Er is sprake van noodzakelijke werkzaamheden die voortvloeien uit de agrarische productietak
- Er worden eisen gesteld aan het werk van de cliënten
- Boerderijen zijn vooral aanbodgericht

Zorggerichte zorgboerderijen:

- Groot deel van de inkomsten komt uit de zorg
- Meestal gerund door een beheerder met landbouwkundige opleiding en begeleiders met een agogische achtergrond
- Relatief meer (soms groepen) cliënten
- Werkzaamheden zijn minder noodzakelijk
- Minder productiedruk voor cliënten
- Veel ruimte om werkzaamheden aan te passen aan cliënten
- Boerderijen zijn vooral vraaggericht

Veel zorgboerderijen zijn een combinatie van beide soorten. Enkele voorbeelden:

- 1) Een productiegerichte zorgboerderij die naast productiewerkzaamheden ook andere activiteiten (moestuin, hobbydieren) ontwikkelt die aansluiten bij de wensen van de cliënten.
- 2) Zorggerichte zorgboerderij waar een grote kippenstal wordt bijgebouwd, waardoor er naast inkomsten uit de zorg ook inkomsten uit de productie binnenkomen

Naast de soorten zorgboerderijen die er bestaan, zijn er ook een aantal functies die een zorgboerderij kan vervullen. Hieronder de meest voorkomende zorgfuncties:

- Logeren/ wonen (24-uursopvang)
- Dagopvang
- Dagbesteding
- Sociale activering en arbeidstraining
- Kinderopvang

Wonen of logeren

Zorgboerderijen bieden verschillende vormen van zorg. Meestal gaat het om dagbesteding of arbeidstraining voor een aantal dagdelen per week. Maar er zijn ook woonzorgboerderijen waar zorgvragers zowel werken als wonen (24-uursopvang). Daarnaast bestaan er zorgboerderijen die specifiek logeeropvang bieden in het weekend of in vakanties.

Dagbesteding

De meeste zorgboerderijen bieden dagbesteding aan kinderen of volwassenen die om welke reden dan ook zorg en begeleiding nodig hebben. Zij kunnen bijvoorbeeld op de zorgboerderij meehelpen als

'hulpboer'. Het werk bestaat dan bijvoorbeeld uit eieren rapen, dieren voeren, erf vegen of plantjes poten. Cliënten kunnen ook op de boerderij verblijven zonder te werken.

Dagopvang

Dagopvang is voor cliënten (met name ouderen), die extra ondersteuning of verzorging nodig hebben. Het biedt de mogelijkheid om cliënten op één of meerdere dagdelen per week te begeleiden. Bovendien wordt er een zinvolle invulling aan de dag te geven door deel te nemen aan diverse activiteiten. Zoals bijvoorbeeld de ochtend te beginnen met het uitwisselen van de laatste nieuwtjes uit de krant om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in de wereld. Hierover kan worden gediscussieerd. Er wordt gezamenlijk koffie gedronken en gezamenlijk gegeten.

Sociale activering en arbeidstraining

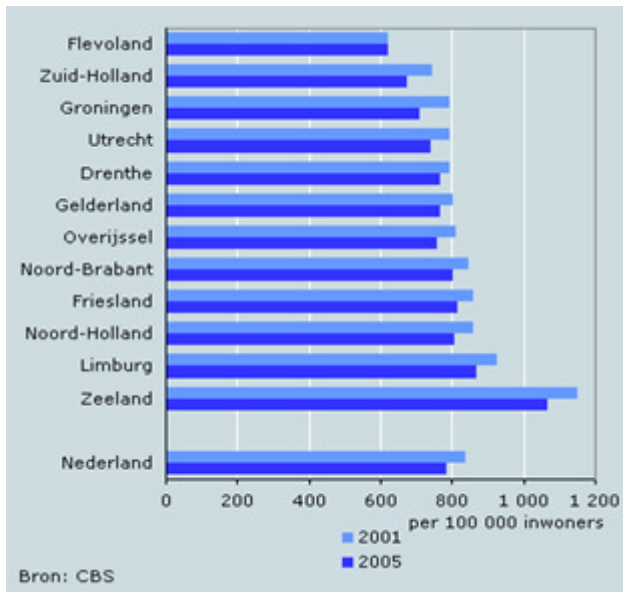
Naast het bieden van dagopvang komen er steeds meer boerderijen die sociale activering, arbeidstraining of een begeleide werkplek bieden aan (ex)verslaafden/gedetineerden, langdurig werklozen of mensen met een burn-out. In dit geval is het werk op de boerderij bedoeld om weer arbeidsritme en sociale contacten op te doen. Het uiteindelijke doel is doorstroming naar een opleiding, een reguliere baan of vrijwilligerswerk.

Kinderopvang

Ook op het gebied van kinderopvang zijn er inmiddels gespecialiseerde zorgboerderijen.

- Wat wordt verstaan onder een steunpuntfunctie?

Op dit moment loopt het aantal voorzieningen zoals winkels, bankfilialen en horecagelegenheden in de plattelandsgebieden fors terug.⁹



Daarom is het belangrijk dat er op het platteland steunpuntfuncties worden gerealiseerd om deze weer aantrekkelijk voor jonge gezinnen en ouderen te maken. Steunpuntfuncties zijn diensten en activiteiten die aan mensen worden aangeboden met als doel de levenskwaliteit van de inwoners van een bepaalde gemeente te verhogen. Het zijn voorzieningen die aan een zorgboerderij op het platteland kunnen worden toegevoegd om zo de leefbaarheid van die omgeving te bevorderen.¹⁰

Van belang hierbij is de inrichting van de sociale infrastructuur. Sociale infrastructuur is het verzamelwoord voor alle voorzieningen waar bewoners beroep op doen of heen gaan. Het zijn allemaal voorzieningen die nodig zijn om volwaardig 'mee te kunnen doen' binnen de samenleving.

<http://www.cbs.nl/nl-NL/menu/themas/bedrijven/publicaties/artikelen/archief/2007/2007-2097-wm.htm>

Voorbeelden van enkele belangrijke voorzieningen:

- Vervoer
- Maaltijden aan huis
- Boodschappendienst
- Klussendienst
- Ouderen/gezinsadviseur
- Steunpunt Mantelzorg
- Dagopvang
- Activiteitenverrijking
- Toeleiding naar werk¹¹

Ook is het van belang om naar de behoeften van de mens in een bepaalde regio te kijken.

Het begrip behoeften kan gedefinieerd worden als: "bewustzijn van een ontbering en begeren wat ontbreekt".

De mens heeft tal van behoeften. Deze zijn als volgt in te delen:

- *Primaire behoeften*: voedsel, kledij, onderdak. Deze behoeften zijn verzadigbaar en veranderen met de beschavingsgraad, de leeftijd, het ras, het geslacht.
- *Secundaire behoeften* (=sociale behoeften): onderwijs, cultuur, sport. Deze behoeften zijn afhankelijk van de beschavingsgraad.
- *Tertiaire behoeften* (=luxehoeften): verre reizen, dure auto.¹²

Als we naar de groep ouderen kijken, worden de volgende behoeften regelmatig genoemd:

⁹ www.cbs.nl

¹⁰ www.landbouwzorg.nl

¹¹ <http://mens-en-samenleving.infonu.nl/sociaal/3839-ouderenvoorzieningen-en-welzijn.html>

¹² <http://nl.wikipedia.org/wiki/Behoeften>

- Zorg op vaste tijdstippen
- Continuïteit van zorg
- Meer overleg en invloed op de aard en de inhoud van de zorg
- Zo lang mogelijk thuis
- Zwaardere huishoudelijke taken
- Behoeftte aan lichtere huishoudelijke taken zoals hond uitlaten
- Grote behoefte aan de sociaal-emotionele kant van hulpverlening. Intermenselijk contact is essentieel en een vaak onderschat onderdeel van zorgverlening.
- Bij verschillende doelgroepen die intramuraal verzorgd worden, bestaat de behoefte aan sociale contacten bij reguliere verenigingen. De intramurale instellingen hebben vaak geen zicht op het aanbod van verenigingen en collega instellingen
- Ontplooiingsmogelijkheden: begeleiding naar betaald of onbetaald werk, vrijwilligerswerk, onderwijs

Net als voor de oudere burgers geldt ook voor deze groep dat zij de volgende behoeften lijken te hebben:

- zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning;
- een aanspreekpunt voor informatie over mogelijkheden zorg en diensten met advies en bemiddeling;
- deelname aan de samenleving ondanks eventuele immobiliteit;
- het kunnen blijven volgen van ontwikkelingen;
- hulp bij aanvraag PGB en administratieve handelingen;
- toegankelijk vervoer;
- toegankelijke, bereikbare en goed gespreide eerstelijnsvoorzieningen;
- toegankelijke openbare ruimten voor minder mobiele mensen;
- sociaal contact, participatie in activiteitenprogramma's van reguliere instellingen;
- behoefte aan allerlei diensten die in de thuissituatie geleverd kunnen worden op het gebied van persoonlijke verzorging en diensten in en rond huis.

“Quality of life pijlers”

Quality of life = waarborgen en verbeteren van gezondheid en het menselijk functioneren in de maatschappij.¹³ De quality of life pijlers van Mario Kieft van Usus zijn gebaseerd op de behoeftenhiërarchie van Maslow. Maslow stelt dat de mens zoekt naar de bevrediging van behoeften en dat deze behoeftebevrediging in een bepaalde volgorde plaatsvindt. Hieronder een weergave van de behoeftepiramide.



Opbouwend van welvaart en welzijn naar vrede en geluk

- Leven (eten en drinken), Kleden en Wonen (fysiek)
- Veiligheid, verzorging, onderwijs, vervoer (fysiek, emotioneel)

¹³ Powerpoint Quality of life, Mario Kieft, 03-04-2008

¹⁴¹⁴ http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d2/Piramide_van_Maslow.png

- Ergens bijhoren: een groep (werk, sport) (emotioneel)
- Behoefte aan waardering en erkenning (mentaal)
- Zelfontplooiing: religie, spiritualiteit (spiritueel)

De pijlers die USUS concepts toepast, hebben betrekking op 5 deelaspecten. Deze zijn o.a.

- Huisvesting
- Sociaal netwerk
- Gezondheid
- Veiligheid
- Werk en inkomen

Huisvesting

- Woning aanpassen op gezondheid
- Geschiktheid woning
- Tevredenheid bewoners
- Voorzieningen in de buurt?

Sociaal netwerk

- Activiteiten verdrijf
- Contacten buurtbewoners
- Vrijwilligers

Veiligheid

- Centraal meldpunt voor overlast en vernielingen
- Verkeerslawaaai en veiligheid
- Vandalisme
- Politiepost

Gezondheid

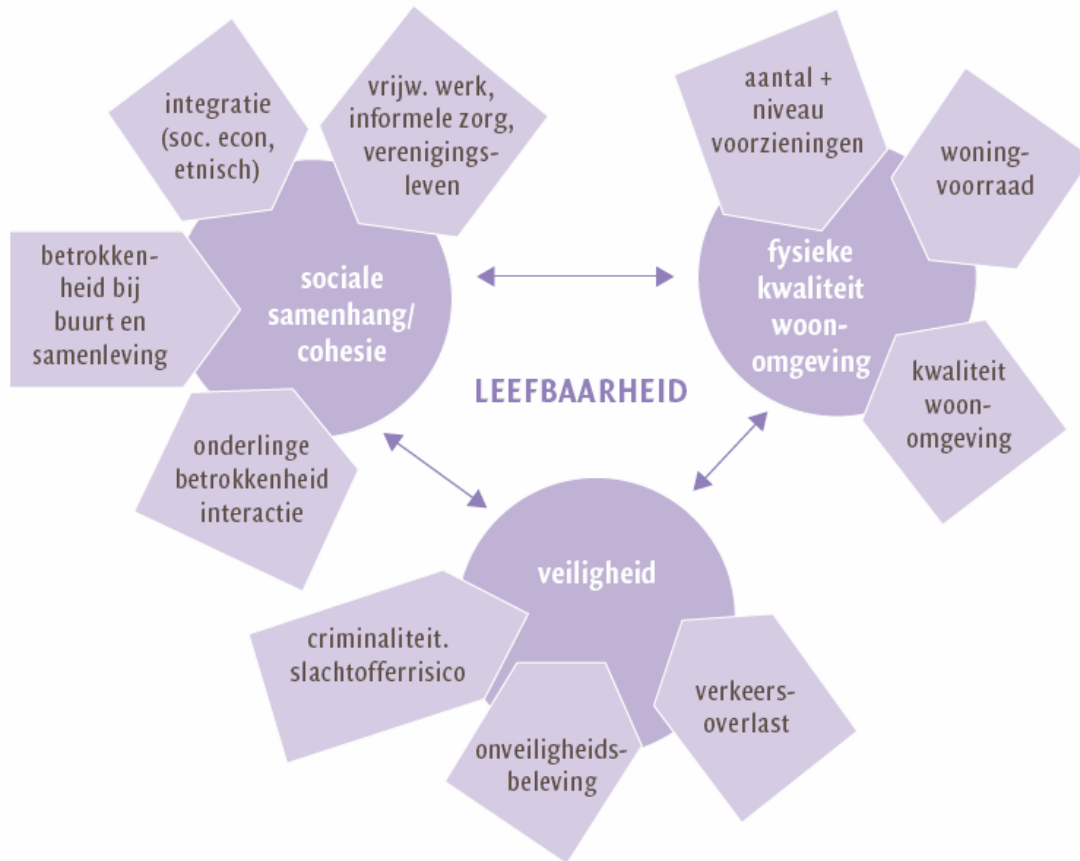
- Zorgbehoefte: levensmiddelenzaak, arts, apotheek, gezondheidscentrum
- Alarmering in geval van nood voor 55+
- Maatschappelijk werk
- Huishoudelijke zorg

Werk en inkomen

- Thuiswerken stimuleren d.m.v. domotica

- **Wat wordt er onder een leefbare omgeving verstaan?**

In “Zekere banden”, een publicatie van het Sociaal Cultureel Planbureau, zijn de elementen zichtbaar die zij gebruiken ter indicatie van de leefbaarheid.



Bron: SCP

15

¹⁵ http://www.scp.nl/publicaties/boeken/9037700764/Zekere_banden.pdf

- **Hoe groot kan het bereik van een steunpuntfunctie van een (woon)zorgboerderij zijn (reikwijdte, draagvlak en drempelwaarde)?**

De reikwijdte van een steunpuntfunctie is de afstand die een klant wil afleggen voor een steunpuntfunctie. Ook het vervoersmedium is hierbij bepalend. De reikwijdte van iemand met een auto wordt over het algemeen groter geacht dan die van iemand met een fiets. Kortom, hoe groter de reikwijdte van een steunpuntfunctie, des te verder zijn de klanten geneigd om te reizen hiervoor.

Het draagvlak van een steunpuntfunctie is de steun of aanhang van de functie. Dit wil niet per se zeggen: klanten. Maar het idee wordt gedragen onder de mensen in het draagvlak. In eigen woorden mag gezegd worden dat hoe meer draagvlak er is voor een steunpuntfunctie/idee/visie, hoe meer (morele) steun en/of groei het kan verwachten door de ondersteuning door mensen. De mensen vormen hier het draagvlak. Een draagvlak kan ook een budget/fonds of dergelijk zijn die steunpuntfuncties/ideeën/visies ondersteunt.

De drempelwaarde van steunpuntfunctie houdt in hoeveel gebruikers/afnemers oftewel klanten nodig zijn om de functie financieel rendabel te houden. Over het algemeen hebben (woon)zorgboerderijen eerst steunpuntfuncties nodig met een lage drempelwaarde. Dit zodat een kleine hoeveelheid klanten al een primaire doelgroep van een financieel rendabele steunpuntfunctie kunnen vormen.

- **Hoe kan een steunpunt gefinancierd worden?**

Het runnen van de zorgboerderij moet gedekt worden door de zorggelden.

Daarnaast worden er (agrarische) activiteiten/steunpuntfuncties aangeboden die ook gefinancierd moeten worden. Dit kan niet betaald worden uit zorggelden dat de (woon)zorgboerderij ontvangt voor het leveren van dagbesteding aan de cliënten. Daarom is er behoefte aan andere inkomsten.

(Agrarisch) activiteiten/steunpunten kunnen op de volgende manieren gefinancierd worden:

- **Donateurs/ 'Vrienden van zorgboerderij...':** Sommige zorgboerderijen krijgen financiële ondersteuning van deze stichting. De ondersteuning kan bestaan uit het zoeken van financiering voor investeringen en het regelen van de PR. Ook betalen ze mogelijk incidentele uitgaven waaronder; aanschaf kleine inventaris, dierbenodigdheden en een jaarlijks uitje. Dit wordt niet alleen betaald uit fondsen, ook mensen kunnen tegen betaling vriend worden van de zorgboerderij, de zogenaamde donateurs.
- **Donateurs/vrijwillige bijdrage:** Niet elke zorgboerderij heeft een "Stichting Vrienden van zorgboerderij..." in plaats hiervan is er bij de zorgboerderijen de mogelijkheid om deze financieel te ondersteunen met een eenmalige of jaarlijkse bijdrage.
- **Overheid:** Deze stimuleert zorgboerderijen met subsidies of andere hulp.
- **Sponsoring:** Dit kan door het lokale bedrijfsleven of verenigingen gebeuren. Zij kunnen een extra financiële injectie geven aan de activiteiten op het bedrijf of materiaal sponsoren. Hierbij kan gedacht worden aan banken, bouwbedrijven, diervoeders en de middenstand. Bij sponsors is een goede PR en een goed ondernemersplan van belang om tot sponsoring over te gaan.
- **Aanvragen eenmalige subsidie bij particulieren fondsen:**

Aan deze subsidies gelden de volgende voorwaarden:

- o Je moet een rechtspersoon zijn, dit zijn vaak stichtingen of verenigingen. In de statuten van de rechtspersoon staat vaak een maatschappelijk doel omschreven. Het fonds controleert of het doel overeenkomt met de doelen van het fonds. Indien de doelen overeenkomen is aanvraag van subsidie mogelijk.
- o Het fonds verstrekt over het algemeen geen geld aan de exploitatie van de zorgboerderij. Ze verstrekken wel geld voor investeringen en experimentele projecten. Deze bijdragen kunnen gelet op het verband van landbouw en zorg betrekking hebben op de bouw van een activiteitencentrum, de aanschaf van inventaris, de inrichting van de winterwerkplaats of de eenmalige aanschaf van gereedschappen en machines.
- o De fondsen betalen meestal maar een gedeelte van het benodigde bedrag. Dit is veelal de helft van het totaal. Dus de aanvrager moet de rest zelf bijeenleggen.
- o Voordat iets is aangeschaft of uitgevoerd moet de aanvraag al ingediend zijn.

Voorbeelden van fondsen zijn het VSBfonds en Rabobank Foundation. Naast deze twee fondsen zijn er nog veel meer, deze zijn te vinden op de website van Vereniging van Fondsen of in het Fondsenboek.

- **Wat zijn woon- welzijns- en zorgfuncties?**

WOONFUNCTIES

Voordat de vraag beantwoord kan worden wat zijn woonfuncties moet je weten wat het begrip eigenlijk inhoudt. Volgens het ekbouwadvies is woonfunctie een “gebruiksfuncties voor het wonen”.

Voorbeelden hiervan zijn:

- vrijstaande woningen
- eengezinswoningen
- flat- of portiekwoningen
- woongedeelte van een bejaardentehuis of een verzorgingstehuis
- kamers in een studentenhuis
- woonwagens
- gezinsvervangend tehuis voor verstandelijk gehandicapten (kan ook onder een gezondheidsfunctie vallen)
- woonzorgcomplex (kan ook deels bestaan uit een gezondheidszorgfunctie)

Opmerkingen

Een opmerking die hierbij geplaatst moet worden dat een woonschip niet onder de woonfunctie valt omdat het geen bouwwerk is gelet op de Woningwet.¹⁶

WELZIJSFUNCTIES

Welzijnsfuncties zijn een samenhangend geheel van taken en activiteiten dat gericht is op het voldoen aan (een deel van de) individuele hulpvragen op het gebied van welzijn.¹⁷

¹⁶ <http://www.ekbouwadvies.nl/bouwbesluit/gebruiksfunctie/gebruiksfuncties.asp>

¹⁷ <http://www.thesauruszorgenwelzijn.nl/wel>
<http://www.encyclo.nl/begrip/welzijnsfuncties>

**Voorbeelden van Welzijnsfuncties: Catalogus
bijzondere activiteiten van
IVO-leden¹⁸**

Alfabetische lijst van bijzondere activiteiten:

- Activiteitengroep voor mensen die hun partner verloren hebben
- Administratie - Cursus Uw geldzaken en administratie
- Aerobics voor senioren
- Bezoekdienst weduwen en weduwnaars
- Bioscoop: Wielzate Bios
- Computer; en handicap, thema-bijeenkomsten, digitale foto bewerken en workshops
- Culturele welzijnsestafette
- Cultuurclub, culturele excursies
- Cursus In Balans, als botten en spieren protesteren
- Dagbesteding oudere migranten
- Felicitatiedienst
- Fietsclubs
- Formulierenbrigade
- Foto-expositie 'Jong of Oud'
- Gespreksbijeenkomsten 'ouderen en de toekomst'
- Gymnastiek voor cara- en (ex) hartpatiënten
- Halt, u valt!, informatieve doedag
- "Herinnering is Leven"
- Indische soos
- Individuele activiteitenbegeleiding
- "Inspirerend toekomstbeeld"
- Interessekringen
- Jongerenproject "Leeftijd geen verschil"
- Klusadvies en klussendiensten
- Klussen voor vrouwen, cursus
- Knoppendienst en -winkel
- Kookcursus voor heren
- Kunstbus voor senioren, cursus Kunstgeschiedenis
- Leeskring
- Levenslucht - proeflessen 'Levenslucht'
- Mantelzorgochtenden
- Meer bewegen voor allochtone vrouwen
- Migrantenspreekuur, dagbesteding oudere migranten
- Mobiele knoppenwinkel
- Mobiele telefoon, omgaan met
- NIBUD-cursus, doe je voordeel!
- Nordic walking
- Operetteavond
- Opfriscursus verkeer
- Osteoporose, leren omgaan met
- Pindienst
- Pluspunt actief, clubs 55+
- Reminiscentie project
- Rock, serie legendarische rockconcerten
- Rollatorspreekuur
- Rollatorwerkplaats
- Rijvaardigheidstest voor fietsers en scootmobielen
- Qi Gong
- Scrappen, workshop scrapebook maken
- Scootmobielgroep
- Senioren assisteren senioren
- Senioren Netwerk Krant
- Sieraden maken
- Soos voor gehandicapten
- Sport voor jonge ouderen
- Sportief wandelen
- Strijken voor mannen
- Studiekring
- Thuis-service
- Thuistest
- Valpreventie
- Visiteclubs
- Vriendschapskursus
- Project Samen Winkelen
- Zelfverdediging

¹⁸ http://www.ivozh.nl/Catalogus/catalogus_alfa.shtml

(GEZONDHEIDS)ZORGFUNCTIES

Gezondheidszorgfuncties zijn een samenhangend geheel van taken en activiteiten dat gericht is op het voldoen aan (een deel van de) individuele zorgvragen¹⁹

Volgens ekbouwadvies is de definitie van gezondheidszorgfuncties de gebruiksfunctie voor medisch onderzoek, verpleging, verzorging of behandeling.

Voorbeelden

- ruimten voor de behandeling of verpleging van patiënten in een:
- ziekenhuis
- verzorgingstehuis
- psychiatrische inrichting
- medisch centrum
- polikliniek
- praktijkruimte voor een huisarts, fysiotherapeut of tandarts.
- Operatiekamer
- Praktijkruimte dierenarts / dierenkliniek
- gezinsvervangend tehuis voor verstandelijk gehandicapten (kan ook onder een woonfunctie vallen)
- woonzorgcomplex (kan ook deels bestaan uit een woonfunctie)

Opmerkingen

Er moet worden opgemerkt dat in het geval van een verpleeghuis, doordat de bewoners er overwegend permanent verblijven, het naast een gezondheidszorgfunctie ook nog een woonfunctie bevat. De gezondheidszorgfunctie is niet op dieren en dierenkliniek gericht omdat in de regelgeving gericht wordt op mensen.

Voor de hand liggende keuzen zijn:

- industrie functie, namelijk een industrie voor agrarische doeleinden,
- winkelfunctie, verhandelen van diensten in spreek-/behandelruimte, en eventueel
- gezondheidszorgfunctie.²⁰

¹⁹ <http://www.encyclo.nl/zoek.php>

²⁰ <http://www.ekbouwadvies.nl/bouwbesluit/gebruiksfunctie/gebruiksfuncties.asp>

- **Welke maatschappelijke ontwikkelingen spelen in op steunpuntfuncties van (woon)zorgboerderijen?**

Hieronder zijn de ontwikkelingen terug te vinden die op het gebied van wonen, welzijn en zorg een belangrijke rol spelen.

De maatschappelijke ontwikkelingen/trends zijn onderverdeeld in verschillende categorieën.

Wonen en werken:

- Door de vergrijzing zal de vraag naar geschikte woningen voor ouderen toenemen. Er wordt door wooncorporaties en ouderen aangegeven dat er behoefte is aan wonen in combinatie met zorg.
- Voor starters/jongeren is het vinden van een geschikte huurwoning geen probleem. Wel wordt het voor hen steeds moeilijker om een huis te kopen.
- Landbouwbedrijven verdwijnen steeds meer, hier komen nieuwe ontwikkelingen voor in plaats of ze worden beëindigd omdat er geen opvolger is.

Toerisme/recreatie

- Er is meer vraag om te recreëren. De reden hiervoor is dat de bevolking groeit en omdat mensen meer vrije tijd en geld kunnen besteden.
- Het toerisme zorgt voor werkgelegenheid.
- Agrarische bedrijven gaan een grotere rol spelen in het aanbod van toerisme/recreatie door het starten van nevenactiviteiten.
- Kleinschalig toerisme
- Terug naar vroeger (reminiscentie)
- Nostalgisch slapen, relaxen
- Actief, sportief, avontuurlijk
- Individualisering
- Comfort en beleving is belangrijk
- Nieuwe ervaringen versus behoeften aan authenticiteit/identiteit

Landbouw

- De reden voor de terugloop van het aantal bedrijven in de landbouw is door lagere of stopgezette subsidies en het ontbreken van een opvolger.
- Een deel van de landbouwbedrijven kiezen voor nieuwe wijze van produceren (biologische landbouw), uitbreiding/verbreding van activiteiten of extra bronnen van inkomsten (kamperen, zorg, hout, windmolens).
- Verschuiving van landbouw richting natuurbeheer.

Bereikbaarheid (Verkeer & Vervoer)

- Er wordt verwacht dat door de grotere afstanden tussen wonen/werken de mobiliteit zal toenemen.
- Bereikbaarheid verslechtert en automobilititeit neemt toe door een matig openbaar vervoerniveau

Voorzieningen

- De voorzieningen (ook voor ouderen) in de kleine kernen neemt af.
De vergrijzing kan het bestaansrecht van sportaccommodaties in de toekomst bedreigen
- De traditie van de sportverenigingen in de kleine kernen raken op de achtergrond.

Sociaal klimaat

- Door vergrijzing en ontgroening verandert de bevolkingssamenstelling. Daarmee veranderen ook traditionele sociale verbanden.
- Doordat voorzieningen verdwijnen, verdwijnen ook de ontmoetingsplaatsen.

Zorgboerderijen

- De zorg krijgt een prominentere plaats op de zorgboerderij, het gevolg hiervan is dat de agrarische kant minder belangrijk wordt.
- Toename van het aantal zorgboerderijen, door de toenemende vraag en naar de mogelijkheid naar nieuwe bronnen van (extra) inkomsten.
- Daling van het aantal boeren dat vanuit huis voedingsmiddelen als fruit, aardappelen en kaas verkoopt, door de verscherpende wet- en regelgeving.
- Afname van het aantal boeren die stallingsruimte voor o.a. caravans, boten of paarden verhuren.

Komst nieuwe bevolkingsgroepen

Het wonen op het platteland wordt niet populairder bij stedelingen. Het is sinds 1995 zelfs afgenomen.

Platteland als consumptieruimte van landelijke waarden

Mensen willen op het platteland steeds meer de landelijke waarden zoals rust, ruimte, duisternis en seizoenen beleven. Het platteland is meer een consumptieruimte van landelijke waarden geworden dan een agrarische ruimte. Vanuit de samenleving worden de waarden overzichtelijkheid, kleinschaligheid, gastvrijheid, eenvoud en gezondheid meer gewaardeerd. Als deze waarden worden door nieuwe en huidige bewoners geassocieerd met het platteland. Een nostalgische betekenis heeft het platteland voor de nieuwe bewoners. Hier wordt op ingespeeld doordat oude boerderijen een nieuwe functie krijgen.

Wonen in het groen

Binnen Nederland wordt de behoefte om op een mooie plek in het buitengebied te wonen steeds groter. Daarnaast heeft de aanwezigheid van groen een positieve invloed qua gezondheid op de mensen die er wonen.

Verrommeling van het platteland

Leegstaande gebouwen, de trek van de burgers naar het platteland en nieuwbouw.

Vermaatschappelijking

“Proces waarbij een groter deel van de maatschappij de verantwoordelijkheid gaat dragen, bijvoorbeeld voor de verzorging van mensen met een zorgbehoefte.”

Vermaatschappijking van zorg

“Verschuiving binnen de zorg waarbij gestreefd wordt om mensen met beperkingen (van lichamelijke, verstandelijke of psychische aard), chronisch zieken en kwetsbare ouderen met al hun potenties en kwetsbaarheden een eigen zinvolle plek in de samenleving te laten innemen en hen daarbij waar nodig te ondersteunen.”

Ontgroening & Vergrijzing

Langzaam groeit de bevolking van Nederland, dit gebeurt vooral in steden. Tussen 1993 en 2004 is het bevolkingspercentage van het platteland gedaald van 43% naar 38%. De hoeveelheid jongvolwassenen tussen 20 en 34 jaar oud op het platteland woonachtig neemt tussen 1995 en 2004 af van 22% naar 17%. Op het platteland zijn minder huishoudens van één persoon en meer meerpersoonshuishoudens.

De groei van eenpersoonshuishoudens tussen 1998 en 2004 is van 22% naar 24%. Wat overal (zowel in stedelijk als plattelandsg gebied) speelt is dat de huishoudens gemiddeld steeds kleiner worden. Kortom, in de stad speelt de vergrijzing en ontgroening minder vergeleken met het platteland.²¹

Individualisering

Individualisering is een ontwikkeling die vooral tijdens de industrialisering sterker werd tot op heden. Individualisering wil zeggen dat men zich eerder ten opzichte van anderen te beschouwt als een individu dan als een (onderdeel van) een groep. Dit proces is een maatschappelijke trend die in de westerse wereld en ook in Nederland zeer goed op te merken valt. Het is een trend om eerder zelf te denken dan een ander dat voor je te laten doen. Dit is steeds meer de houding van de westerse mens.²²

Zorgzwaartebekostiging in de AWBZ

Centraal Indicatiecentrum Zorg (CIZ) heeft een indeling gemaakt in 10 verschillende zorgzwaartepakketten. Deze zijn indicaties voor mensen die zorg nodig hebben in een woonvorm. De verschillen zijn nodig om verschillende soorten zorg aan te bieden. Bijvoorbeeld de een heeft behoefte aan wassen en aankleden, de ander niet. In zorgzwaartepakketten staat aangegeven hoeveel uren zorg per week wordt verleend. Met een indicatiebesluit van CIZ kan de zorgvrager zorg ontvangen van een passende zorginstelling. Dit systeem vervangt de huidige bekostiging van zorg en verblijf in een AWBZ-zorginstelling. De bekostiging wordt dus binnenkort bepaald door de hoeveelheid zorg van de cliënten. In 2009 wordt de zorgzwaartebekostiging ingevoerd.

²¹ <http://www.scp.nl/publicaties/persberichten/9037702295.shtml>

²² <http://nl.wikipedia.org/wiki/Individualisering> en
<http://www.scp.nl/publicaties/boeken/9037701922.shtml>
<http://www.bestuurskunde.nl/publicaties/bestuurskunde.php?artikel=1996,,5,1,2>